

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ ΗΤΑΝ ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΤΟ 6.000 ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ

Μετά την ανακάλυψη τῆς ξύλινης πινακίδος στο Διοσηλιό τῆς Καστοριάς (χρονολογήθηκε, ὡς γνωστόν, στο 5.300 π.Χ.: δὲς «Δαυλόν», τ. 147, 1994) μὰ νέα ἐντυπωσιακὴ ἀνακάλυψη ἔρχεται στο φῶς, πού ἀφορᾷ καὶ αὐτὴ στὴν «προϊστορικὴ» γραφὴ τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου. Στὴν ἐρημονησίδα Γιοῦρα τῶν Βορείων Σποραδῶν (20 μίλια πλησίον τῆς Ἐλονήσου) καὶ στο «Σπήλαιο τοῦ Κύκλωπος» ἀνεσκάφησαν κεραμικὰ θραύσματα (ὄστρακα) «γραπτῶν» ἀγγείων, στὴν ἐπιφάνεια τῶν ὁποίων ἔχουν χαραχθῆ σύμβολα πανομοιότυπα μὲ γράμματα τοῦ κλασσικοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. Τὰ ὄστρακα αὐτὰ χρονολογοῦνται μεταξὺ τοῦ 6.000 - 5.500 π.Χ.

Ἡ ἀνασκαφὴ στο ἐν λόγω σπήλαιο διεξάγεται ἀπὸ τὸν ἀρχαιολόγο Ἀδαμάντιο Σάμψων ἀπὸ τὸ 1992 καὶ σύμφωνα μὲ τὸν ἴδιο: «ἐκτὸς ἀπὸ τὴν κεραμικὴ τῆς NN (σ.σ. Νεώτερης Νεολιθικῆς) βρέθηκαν θραύσματα ἐξαιρετικῆς ποιότητος γραπτῶν ἀγγείων, πού χρονολογοῦνται στο τέλος τῆς AN (σ.σ. Ἀρχαιότερης Νεολιθικῆς) καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς MN (σ.σ. Μέσης Νεολιθικῆς)... Ἡ χρονολόγησι μὲ ραδιενεργὸ ἀνθρακα ἔδωσε γιὰ τὴν ἀρχὴ τοῦ ἀκεραμικοῦ στρώματος ἡλικία 6445 - 6375

Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Ἑλληνικὰ Ταχυδρομεῖα

«Οἱ Ἕλληνες διαμόρφωσαν τὴ γλῶσσα τους μένοντες ἀρχικὰ στὰ βόρεια διαμερίσματα τῆς χώρας, στὴ Μακεδονία συγκεκριμένα. Ἡ περίοδος τῆς ἀνάπτυξης μιᾶς χαρακτηριστικῆς ἑλληνικῆς γλώσσας μπορεῖ νὰ τοποθετηθεῖ χρονολογικὰ στὰ χρόνια ἀπὸ τὸ 2100 μέχρι τὸ 1600 π.Χ., ὅποτε ἀρχίζουν οἱ Ἕλληνες νὰ κατεβαίνουν νοτιότερα τμηματικὰ καὶ σὲ διαφοροτικὰ χρονικὰ διαστήματα, γεγονός πού εἶχε καὶ συνακόλουθες γλωσσικὲς ἐξελίξεις, πού κατέληξαν σὲ γλωσσικὲς διαφοροποιήσεις (διαλέκτους), ἡ δὲ ἐπαφὴ τους μὲ τὰ προελληνικὰ φύλα ἀντικατοπτρίζεται στὸν πολιτισμὸ καὶ τὴ γλῶσσα τους».

Τὸ κείμενο αὐτὸ εἶναι τμῆμα ἀπὸ τὸ σχόλιο, πού ἔγραψε ὁ καθηγητῆς τοῦ Ἰονίου Πανεπιστημίου Βασίλειος Γ. Μανδηλαρᾶς στο ἐνημερωτικὸ ἐντυπῶν Ἑλληνικῶν Ταχυδρομείων, πού συνοδεύει τὴ νέα ἔκδοση γραμματοσήμων περὶ τὴν «Ἑλληνικὴ Γλῶσσα». Τὰ ΕΛΤΑ, πού διοικοῦνται ἀπὸ τὸ ἐκαστοτε κόμμα στὴν ἐξουσία, ὑπογραμμίζουν, ὅτι τὸ κείμενο γράφτηκε ἀπὸ καθηγητῆ, γιὰ νὰ τονίσουν προφανῶς, ὅτι αὐτὸ εἶναι κι ἄξιο προσοχῆς. Τὸ κεί-

π.Χ., ἐνώ γιά τὰ στρώματα τῆς ΜΝ καί τῆς ΑΝ (στὶς ὁποῖες ἐντάσσονται καί τὰ γραπτὰ ἀγγεῖα) ἔχουμε ἡλικίες 5765 - 5663 καί 6026 - 5955 π.Χ.» (βλ. Α. Σάμψων, *Τὸ Σπήλαιο τοῦ Κύκλωπα στὰ Γιούρα Ἰαλονήσου*: «Ὁ Νεολιθικὸς Πολιτισμὸς στὴν Ἑλλάδα», Ἰδρυμα Ν.Π. Γουλιανδροῦ - Μουσεῖο Κυκλαδικῆς Τέχνης, 1996).

Στὴν παραπάνω μελέτη τοῦ ὁ κ. Α. Σάμψων δὲν κάνει ἄλλη ἰδιαιτέρη ἀναφορὰ στὰ τεραστίαι σημασίαι ἀνακαλυφθέντα γραπτὰ ἀγγεῖα τῶν Γιούρων, ἀλλὰ περιορίζεται στὴν περιγραφὴ τῶν ἀλιευτικῶν δραστηριοτήτων κατὰ τὴν νεολιθικὴ ἐποχὴ στὴν περιοχὴ τῶν Σποράδων. Στὸ ἐποπτικὸ ὑλικό, ποὺ παραθέτει, περιλαμβάνονται φωτογραφίες ἄλλων εὐρημάτων ἀπὸ τὴν ἐν λόγω ἀνασκαφὴ (ἀγκίστρια, εἰδώλια, διακοσμημένα ἀγγεῖα κ.λπ.), χωρὶς νὰ δημοσιεύωνται φωτογραφίες τῶν γραπτῶν ὀστράκων.

Ἡ φωτογραφία ἐνὸς ἐκ τῶν γραπτῶν ὀστράκων ἦλθε στὴ δημοσιότητα ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα «Ἀδέσμευτος Τύπος» (παρουσίαση τοῦ Ν. Νικητίδη, 13/2/97) σὲ σχετικὸ δημοσίευμα μὲ τίτλο: «Ἑλληνικὴ ἢ ἀρχαιότερη Γραφή» (βλ. ἐναντι σελίδα).

Στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ὀστράκου διακρίνονται εὐκρινῶς τὰ γράμματα (κατὰ σειρὰ) Α,Υ,Δ, ποὺ συνθέτουν τὴν ρίζα τῆς λέξεως «ΑΥΔΗ» (ὀμιλία, φωνή), ποὺ συναντᾶται πρώτη φορὰ στὴν «Θεογονία» ἀλλὰ

μενο μάλιστα μεταφράστηκε ἐπισήμως καὶ σὲ τρεῖς γλώσσες, Γαλλικὰ, Ἀγγλικὰ καὶ Γερμανικὰ μὲ πιθανὰ κριτήρια ἐπιλογῆς τους γιὰ τὶς δύο πρώτες ὡς τὶς πλέον διεθνεῖς καὶ γιὰ τὴν τρίτη ὡς τὴν γλώσσα ἀπὸ τὴν πλέον οικονομικὰ ἰσχυρὴ εὐρωπαϊκὴ χώρα. Ὁφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι μὲ δυσκολία συγκρατῶ τὸ θυμό, ποὺ μοῦ προκαλοῦν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀσεβεῖς συμπαῖκτες τῶν παραγόντων τῆς ρωμοσύνης. Πῶς ἀντιμετωπίζονται τέτοιου εἴδους κείμενα; Δὲν πρέπει κανεὶς νὰ τὰ κρίνῃ μὲ βάση τὰ κίνητρα τῶν συγγραφέων καὶ ποιὸν ἐξυπηρετοῦν;

“Ὅσοι εὐτυχεῖς διαβάζουν τὸν «Δαυλὸ» ἀναγνωρίζουν εὐκόλα τὶς ἀτέλειες τοῦ κειμένου τοῦ κ. Μανδηλαρά. Ἐπὶ πλέον δὲν ὑπάρχει συντονισμὸς μηνυμάτων κειμένου καὶ προϊόντος, ποὺ εἶναι τὰ γραμματόσημα. Ἑκατομμύρια γράμματα μὲ τὰ τυπωθέντα 80δραχμα θὰ κυκλοφορήσουν ἀνά τὸν κόσμον μὲ τὸ μήνυμα, ὅτι ἡ παλαιότερη ἑλληνικὴ ἐπιγραφή εἶναι τῆς Οἰνοχόης (720 π.Χ.), ἐνῶ τὸ κείμενο ἀναφέρεται στὸ 2100. Οἱ κύριοι καὶ οἱ κυρίες τῶν ΕΛΤΑ δὲν ἔχουν ἀκούσει γιὰ τὴν πινακίδα τῆς Καστοριάς ἢ τὶς Γραμμικὲς Γραφές; Ποιὰ ἡ σχέση ποὺ παρουσιάζει ὁ καθηγητὴς μεταξὺ τοῦ προφορικοῦ καὶ γρα-

Τὸ κεραμικὸ τοῦ 5.500 - 6.000 π.Χ., πὸν βρέθηκε στὴ νησίδα Γιούρα τῶν Βορείων Σποράδων καὶ φέρει ἀλφαθητικὴ Ἑλληνικὴ γραφή, ὅπου διακρίνονται, σχεδὸν ὅμοια μὲ τὰ γράμματα τῶν κλασσικῶν Ἑλληνικῶν ἀλφαθητῶν, τὰ στοιχεῖα Α, Υ, Δ. Τὸ εὔρημα αὐτὸ ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ ἑλληνικὸ ἀλφάβητο εἶναι παλαιότερο τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμικῶν Γραφῶν. Ἐπίσης καταρρίπτεται μὲ συντριπτικὸ τρόπο καὶ ὀριστικὰ ἢ ψευδῆς θεωρία, ὅτι οἱ Ἕλληνες πῆραν τὸ ἀλφάβητο ἀπὸ τοὺς Φοίνικες (οἱ ὁποῖοι ἐμφανίσθηκαν στὴν ἱστορία γύρω στὸ 1150 π.Χ., δηλ. 4500 - 5000 χρόνια μετὰ τὴν δημιουργία τοῦ ἐνεπίγραφου κεραμικοῦ τῶν Γιούρων).

και στην «Ήλιάδα».

Στο ίδιο δημοσίευμα ο Α. Σάμψων φέρεται να επιβεβαιώνει, ότι πρόκειται για «σύμβολα γραφής» και ότι «αποτελούν μια συνειδητή ενέργεια του κεραμέα» και επιφυλάσσεται να δώσει την συνολική αξιολόγηση των εύρημάτων σε μελλοντική του επιστημονική ανακοίνωση. (Ο κ. Σάμψων αρνήθηκε να δώσει σχετικές πληροφορίες και διευκρινήσεις στον «Δαυλό» για το σπουδαιότερο αυτό εύρημα).

Ή αξίζει να σημειωθεί, ότι ένα μικρό τμήμα του εν λόγω σπηλαιού έχει μέχρι σήμερα ανασκαφεί, γι' αυτό πιθανώτατα στο άμεσο μέλλον θα ανακαλυφθούν και τα υπόλοιπα θραύσματα των γραπτών αγγείων, οπότε και θα είναι δυνατή μια οριστική αξιολόγηση του πανάρχαιου αυτού τύπου γραφής, που φαίνεται να μην διαφέρει από τον κλασσικό και σύγχρονο τύπο. Αυτά τα τεραστίως σπουδαιότητας εύρηματα δικαιώνουν την ιστορική - γλωσσολογική θέση της ταυτόχρονης γένεσης και εξέλιξης της Έλληνικής Γλώσσας και της Έλληνικής Γραφής (Άλφαβήτου), θέση που στον «Δαυλό» ο αείμνηστος συνεργάτης του Ήλίας Τσατσόμοιρος πρωτοποριακά συνέλαβε και απέδειξε. Και καθίστανται ανάξια πλέον λόγου και σοβαρότητας τα περι Φοινίκων και Ανατολής για την Ήστορία του Πολιτισμού.

Παν. Α. Κουδαλάκης

που λόγου; Γιατί μόνο έπαφή, όπως αναφέρει ο καθηγητής, μεταξύ «προελληνικών» και «ελληνικών» (προς τί ο διαχωρισμός;) κι όχι ανεπτυγμένες κοινωνικές σχέσεις ταυτότητας, όταν βρίσκουμε σ' αυτές τις βόρειες περιοχές του τότε ελληνικού κόσμου της άνωτατης εποχής επεξεργασμένα κομμάτια πετρωμάτων, που υφίστανται μόνο στη Μήλο (όψιδιανός).

Ή ίσως ή άτολμη ενέργεια του καθηγητή Μανδηλαρά να είναι ένδεικτική μιας κάποιας μεταστροφής. "Αν πράγματι ο χρόνος δείξει, ότι αυτό είναι γεγονός, τότε θα έχουμε άλλη μια απόδειξη, ότι δικαιώνεται το έργο των συνεργατών του «Δαυλού» κι άλλων Ελλήνων. Θα είναι άλλη μια έπιτυχία, που όμως θα πρέπει να κατοχυρωθή. "Ας μὴν επιτρέψουμε το ρητό των έθρων μας «Μὴ φοβοῦ τοὺς Δαναοὺς, ὅσο ἔχουν καθηγητὰς Ρωμιούς...» να τοὺς ένθαρρύνει.

Νικηφόρος Πολίτης

P.O. Box 7, Heswall, Wirral L61 3YA,

Άγγλία

Ἐκ τῆς συλλαβικῆς ἐλληνικῆς γραφῆς εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἀλφαθητικὸν σύστημα

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΟΙ ΟΝΟΜΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Α. ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΥΠΟ ΠΟΙΩΝ ΕΞΕΥΡΕΘΗ ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

Ἀποτελεῖ κοινὴν πεποίθησιν τῶν ἀσχολουμένων μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς γλώσσης καὶ τῆς γραφῆς τῶν Ἑλλήνων ἐν πνεύματι ἀληθείας, ὅτι τὸ Ἀλφαθητικὸν σύστημα γραφῆς ἐξευρέθη ἀπὸ Ἑλληνας, προέκυψε δὲ ὡς ἐξέλιξις τοῦ Συλλαβικοῦ εἰς χρόνους πρὸ τοῦ Τρωικοῦ Πολέμου.

Αἱ φιλολογικαὶ μαρτυρίαι περὶ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ εἶναι ἀδιαμφισβήτητοι. Ἀναφέρομε τὴν τοῦ Ἡροδότου («Ἱστοριῶν» Ε', 59): «Εἶδον καὶ αὐτὸς Καδμήϊα γράμματα ἐν τῷ ἰρῷ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβῃσι τῆσι Βοιωτῶν, ἐπὶ τρίποσι τισὶ ἐγκεκολλημένα, τὰ πολλὰ ὅμοια ἔόντα τοῖσι Ἰωνικοῖσι. Ὁ μὲν δὴ εἷς τῶν τριπόδων ἐπίγραμμα ἔχει: «Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκ' ἐνάρων ἀπὸ Τηλεβοάων». Ταῦτα ἠλικίην εἶη ἂν κατὰ Λάϊον τὸν Λαδδάκον τοῦ Πολυδώρου τοῦ Κάδμου». Ὁ Ἡρόδοτος ἐδῶ ἀφήνει τὸ σύνθημα «ὡς ἐμοὶ δοκέει» καὶ διαβεβαιεῖ κατηγορηματικῶς: «εἶδον καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος τὰ Καδμήϊα γράμματα». Δὲν ἀφήνει καμμίαν ἀμφιβολίαν διὰ τὴν ἐποχὴν τῶν γραμμάτων: Θῆβαι, ἐποχὴ

Ὁ κ. Ἀναστ. Στάμου εἶναι μηχανολόγος μηχανικὸς καὶ προϊστάμενος Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως Δ. Ἀττικῆς.

Ἐλληνας καθηγητὴς μαθηματικῶν ἀποκρυπτογραφεῖ τὴ Γραμμικὴ Α

Σαρανταεξὶ χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀποκρυπτογράφηση τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Β (ΓΓΒ) ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Ἑλλήνων ἐρευνητὴ ἀρχιτέκτονα Μιχαὴλ Βέντρις ἕνας Ἑλληνας μαθηματικὸς ἀποκρυπτογραφεῖ τὴν ἕτερον – καὶ ἀρχαιότερον – ἐλληνικὴ Γραμμικὴ Γραφὴ Α (ΓΓΑ). Ἡ νέα αὐτὴ ἐπιστημονικὴ ἐργασία ἀνήκει στὸν Ἑλληνα μαθηματικὸν καὶ καθηγητὴ τῆς Πληροφορικῆς κ. Μηνᾶ Τσικριτσῆ ἀπὸ τὸ Ἡράκλειο τῆς Κρήτης. Ὁ κ. Τσικριτσῆς ἀποδεικνύει μετὰ τὴν καθαρῶς ἐπιστημονικὴν του μέθοδον, ὅτι ἡ ΓΓΑ εἶναι – ὅπως ἄλλωστε καὶ ἡ ΓΓΒ – μία ἐλληνικὴ γραφὴ, μία γραφὴ ποὺ ἀποδίδει δηλαδὴ τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν χαρακτηρίζει ὡς «συλλαβολεξιγραφικὴ», ἀφοῦ πέρα ἀπ' τὰ συλλαβικὰ σύμβολα περιέχει καὶ ἕνα μικρὸ ποσοστὸ συμβόλων

Λαΐου – Κρέοντος – Οιδίποδος. Ἀναγράφει δὲ ὁ τρίπους: «ὁ Ἀμφιτρώων εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀλκαίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Περσέως καὶ σύζυγος τῆς Ἀλκμήνης, τῆς μητρὸς τοῦ Ἡρακλέους, κατὰ τρεῖς γενεάς παλαιότερος τοῦ Τρωικοῦ Πολέμου».

Διὰ τὴν ἐστρατείαν τοῦ Ἀμφιτρώωνος ἐναντίον τῶν Τηλεβοέων, ἀναγεγραμμένη ἐπὶ τοῦ τρίποδος, διαβεβαιώνει ὁ Ἀπολλόδωρος εἰς τὴν «Βιβλιοθήκην» του (διβλίον Β IV 6,7). «*Ἀμφιτρώων δὲ σὺν Ἀλκμήνῃ καὶ Λικυμνίῳ* (τέκνα ἀμφότερα τοῦ Ἡλεκτρώωνος τοῦ υἱοῦ τοῦ Περσέως ἀπὸ ἄλλης μητέρας) *παραγενόμενος ἐπὶ Θήβας* (διότι ἐξέβαλεν αὐτὸν ἀπὸ τὰς πόλεις τοῦ Ἄργους ὁ Σθένης διὰ τὸν ἀκούσιον θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἡλεκτρώωνος καὶ θεῖου ἐπίσης τοῦ Ἀμφιτρώωνος) *ὑπὸ Κρέοντος ἠγγίσθη, καὶ δίδωσι τὴν ἀδελφὴν Περιμήδην Λικυμνίῳ. Λεγούσης δὲ Ἀλκμήνης γαμηθήσεσθαι αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς ἐκδικήσαντι τὸν θάνατον ὑποσχόμενος, ἐπὶ Τηλεβοάσιν στρατεύει Ἀμφιτρώων»* (ἢ Ἀλκμήνη θὰ ὑπανδρευετο τὸν Ἀμφιτρώωνα, ἐὰν ὑπέσχετο, ὅτι θὰ ἐξεστράτευε ἐναντίον τῶν Τηλεβοέων, διότι αὐτοὶ ἀπὸ προηγουμένην ἐπιδρομὴν εἰς τὰς Μυκῆνας εἶχον φονεῦσαι τοὺς ἀδελφοὺς τῆς). Ὁ Ἀμφιτρώων πράγματι τοῦτο ἔπραξε, ἀφοῦ συνῆψε συμμαχίαν μὲ τὸν Κρέοντα τῶν Θηβῶν, τὸν Κέφαλον τοῦ Θορικοῦ Ἀττικῆς, τὸν Πανοπέα τῶν Φωκέων καὶ τὸν Ἐλεῖον τὸν θεῖον του.

Κατὰ τὴν συμβατικὴν χρονολόγησιν ἢ Ἀλκμήνη καὶ ὁ Ἀμφιτρώων ἔζησαν περὶ τὸ 1300 π.Χ. Ὁ Κάδμος δὲ τοῦ Ἀγήνορος, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναφέρεται ὁ Ἡρόδοτος διὰ τὰ γράμματα, ἔζησε περὶ τὸ 1450 π.Χ., ὦν πρόπαππος τοῦ Λαΐου συγχρόνου τοῦ Ἀμφιτρώωνος (καὶ ἔτι παλαιότερον⁹).

Εἰς τὴν «Ἐπιγραφικὴν» τοῦ καθηγητοῦ Ἀπ. Ἀρβανιτοπούλου (τεύχος 1ον, ἔκδοσις 1937, σελ. 49) ἀναφέρεται: «*Ἡ γοῦν Κάδμου γραμματικὴ ἐπὶ τε τῶν Τρωικῶν ἠσκειτο ὡς Δίκτυς ἐν ταῖς Ἐφημερίσι φησί, καὶ μέχρι τῶν Εὐκλείδου τοῦ μετὰ ταῦτα ἄρξαντος διέμεινε χρόνων*». Σχολιάζει δὲ ὁ ἐπιφανὴς καθηγητὴς εἰς τὸ σύγγραμμα τῶν παραδόσεων του πρὸς τοὺς φοιτητὰς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν: «*Παρε-*

ποῦ σημαίνουν δισύλλαβες λέξεις.

Ὁ «Δαυλός» πληροφορηθεὶς τὴν παραπάνω εἶδηση, ἀνεξήτησε τηλεφωνικῶς τὸν κ. Τσικριτοῦ στὸ Ἡράκλειο Κρήτης ὅπου διαμένει καὶ εἶχε μίαν συζήτηση μαζί του (27/4/98).

ΣΥΝΤ.: *Κύριε Τσικριτοῦ, θὰ ἤθελα ἀρχικῶς νὰ σᾶς ἐκφράσω τὰ συγχαρητήριά μου γιὰ τὴν προσπάθειά σας, ἢ ὁποῖα ἀξίζει πολλῶν ἐπαίνων καὶ ὅπωςδήποτε θὰ καταγραφῆ ἀπὸ τὴν Ἱστορία. Θὰ ἤθελα νὰ σᾶς ρωτήσω, πῶς μπορέσατε νὰ φέρετε εἰς πέρας ἓνα τόσο σπουδαῖο ἐγχείρημα, καθὼς δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίζουμε τὸ γεγονός ὅτι μὲ τὴν ἀποκρυπτογράφηση τῆς ΓΓΑ ἀσχολήθηκε πλῆθος ἐρευνητῶν σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο, χωρὶς τελικῶς νὰ καταφέρουν αὐτὸ πὺν ἐσεῖς πετύχατε.*

Μ. ΤΣΙΚΡΙΤΣΗΣ: Κατ' ἀρχὰς θὰ ἤθελα νὰ περιμένουμε τὴν ἀποδοχὴ πὺν θὰ ἔχη ἢ πρότασή μου ἀπὸ τὴν διεθνή ἐπιστημονικὴ κοινό-

a		ja		nu		ra ₂		ti		22	
a ₂		ka		nu _a		ra ₃		to		24	
a ₃		ke		o		ra		tu		35	
au		ki		pa		ri		wa		47	
da		ko		pa		ro		wo		49	
de		ku		ri		ro ₂		u		56	
di		na		pa		ru		wa		63	
do		me		pe		ra		we		64	
du		ni		ru		ra		wi		65	
dve		wa		pu ₂		ri		va		79	
dwa		nu		qa		ro		za		82	
e		na		qa		ru		ze		83	
l		ne		qi		ra		zo		84	
la		ni		qi		ra ₂		ro		86	
le		ni		ra		ra		ro		89	

Ἡ ΓΤΒ μέ τήν συλλαβική - φωνητική ἀξία τῶν συμβόλων τῆς κατά τὸν Μ. Βέντρις.

δέχοντο δὲ ἀρχαίοι συγγραφεῖς συνεχῆ καὶ ἀδιάπτωτον τὴν χρῆσιν τοῦ προενκλειδείου ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἐν γένει ἐπὶ ἑννέα σχεδὸν αἰώνας, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1300 π.Χ. περίπου μέχρι τοῦ 403 π.Χ., ὠνόμαζον δὲ τὸ πανελλήνιον τοῦτο ἀλφάβητον “**Κάδμου γραμματικὴν**”».

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ Καδμῆα ἔχομε καὶ Δωρικὰ γράμματα πρὸ τῶν Τρωικῶν, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖ ὁ ἔποποιὸς Κόρινθος ἀπὸ τὸ Ἴλιον, με ἐφευρέτην τὸν Παλαμῆδη, ὁ ὁποῖος συμπληρώνει, ὡς φαίνεται, με τὰ ὑπόλοιπα γράμματα τὴν τοῦ Κάδμου «γραμματικὴν» καὶ θέτει τοὺς νόμους τοῦ ἀλφαβήτου. Τόσην δὲ ἐντύπωσιν ἔκαμε τοῦτο εἰς τοὺς Ἑλληνας, ὥστε ἔχομεν δι’ εἰδωλίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὴν παράστασιν τῶν γραμμάτων Φεῖ καὶ Ψεῖ. Εἰς τὰς Μυκῆνας εὗρέθησαν τρία πήλινα εἰδῶλια, δύο τοῦ τύπου Ψ καὶ εἰς τὸ μέσον ἓνα εἰδῶλιον τοῦ τύπου Φ (βλέπε εἰκόνα), τοῦ 13ου αἰῶνος π.Χ., ἐκτεθειμένα εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον Ἀθηνῶν (ἐκ τοῦ διβλίου τοῦ Γ. Μυλωνᾶ «Πολύχρσοι Μυκῆναι», 1978). Εἰς τὴν Ἐλευσίνα ἐπίσης ἔχομε δύο εἰδῶλια σχήματος Φ καὶ Ψ ἐν μέσφ ἀγγείων, ὅπως ἐκτίθενται εἰς τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον Ἐλευσίνας.

Τὸ Λεξικὸν Σουῖδα ἀναφέρει ἐπὶ τούτου: «*Κόρινθος Ἰλιεὺς ἔποποιὸς τῶν πρὸ Ὀμήρου, ὡς τισιν ἔδοξεν καὶ πρῶτος γράψας τὴν Ἰλιάδα, ἔτι τῶν Τρωικῶν συνισταμένων. Ἦν δὲ Παλαμῆδους μαθητῆς, καὶ ἔγραψε τοῖς ὑπὸ Παλαμῆδους εὗρεθεῖσι **Δωρικοῖς γράμμασιν***». Ἐπίσης εἰς τὸ λῆμμα «Παλαμῆδης» ἀναφέρει: «*Παλαμῆδης Ναυπλίου καὶ Κλυμένης, Ἀργεῖος ἔποποιός. Ἦν δὲ οὗτος ἀνεψιὸς τοῦ βασιλέως Ἀγαμέμνονος πρὸς μητρός. Ἔσχε δὲ εὐφυῶς πρὸς τε φιλοσοφίαν καὶ ποιητικὴν, καὶ εὐρετῆς γέγονε τοῦ ζ στοιχείου καὶ τοῦ θ καὶ τοῦ φ καὶ τοῦ χ, ψήφων τε καὶ πεσσῶν καὶ κύδων καὶ μέτρων καὶ σταθμῶν*». Θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν μεγάλην μορφήν τοῦ Παλαμῆδους, ἀφοῦ τονίσωμεν, ὅτι τώρα πλέον πρέπει νὰ ἔχη συμπληρωθῆ τὸ ἀλφάβητον με ὅλα τὰ γράμματα, νὰ ἔχη δὲ τεθῆ ἡ σειρὰ καὶ ἡ ὀνομασία τῶν γραμμάτων βάσει μαθηματικῶν καὶ ἑνωσιολογικῶν ὀρισμῶν – ὅπως παρακάτω θὰ ἀνιχνεύσωμεν – ὑπὸ τῶν εἰδικῶν γραμματολόγων τῆς

τητα. Ἦδη ἔχω στείλει τὴν ἐργασία μου στὸ διεθνὲς περιοδικὸ προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας «MINOS», καὶ ἀναμένουμε.

ΣΥΝΤ.: Δεδομένου ὅτι δὲν εἴσθε ἀρχαιολόγος, πῶς φθάσατε νὰ ἀσχοληθῆτε με τὴν ΓΓΑ;

Μ. Τ.: Σπούδασα μαθηματικὰ καὶ πληροφορικὴ καὶ ὡς καθηγητῆς τῆς πληροφορικῆς ἐργάζομαι στὴν Δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση τοῦ νομοῦ Ἡρακλείου. Τὸ 1995 ἀνέλαβα ὑπὸ τύπον διατριβῆς («master») στὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, στὸ Τμῆμα Θεολογίας, τὴν ἀνάπτυξη ἐνὸς ὑπολογιστικοῦ προγράμματος, πού νὰ διαπιστώνη τὴν γνησιότητα, ἢ μή, τῶν ψευδεπίγραφων – ὅπως ὀνομάζονται – χριστιανικῶν κειμένων, στηριζόμενος στὴν στατιστικὴ μεταχείριση τῶν δομικῶν τους στοιχείων. Ἀνέπτυξα λοιπὸν ἕναν σχετικὸ ἀλγόριθμο, πού στηρίζεται στὶς φωνητικὲς καὶ συλλαβικὲς ἀξίες τῶν λέξεων, συγκρίνει στατιστικὰ τὰ γνήσια κείμενα με τὰ ὑποτιθέμενα ψευ-

1	𐀀	41	𐀁	66	𐀂	86	𐀃
2	𐀄	45	𐀅	68	𐀆	87	𐀇
6	𐀈	51	𐀉	69	𐀊	88	𐀋
22	𐀌	52	𐀍	72	𐀎	91	𐀏
23	𐀐	53	𐀑	74	𐀒	92	𐀓
24	𐀔	54	𐀕	75	𐀖	93	𐀗
25	𐀘	55	𐀙	76	𐀚	94	𐀛
26	𐀜	56	𐀝	77	𐀞	95	𐀟
28	𐀠	57	𐀡	78	𐀢	96	𐀣
29	𐀤	58	𐀥	79	𐀦	97	𐀧
30	𐀨	59	𐀩	80	𐀪	98	𐀫
31	𐀬	60	𐀭	81	𐀮	100	𐀯
32	𐀰	61	𐀱	83	𐀲	101	𐀳
34	𐀴	62	𐀵	84	𐀶	102	𐀷
36	𐀸	64	𐀹	85	𐀺	103	𐀻

Τὰ σύμβολα τῆς ΓΓΑ. Στὸ βιβλίο τοῦ κ. Τσικριτσῆ, πού θά κυκλοφορήσῃ σύντομα, περιλαμβάνονται οἱ εὐρεθεῖσες ἀπὸ αὐτὸν φωνητικὲς ἀξίες τῶν συμβόλων.

ἐποχής ἐκείνης.

Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν ὑπάρχει τὸ ἔξης κείμενον τοῦ Λουκιανοῦ εἰς τὸ ἔργον του «Δίκη Φωνηέντων» (παρ. 5): «Καὶ ὁ γε πρῶτος ἡμῖν τοὺς νόμους τοῦτους διατυπώσας εἶτε Κάδμος ὁ Νησιώτης εἶτε Παλαμῆδης ὁ Ναυπλίου – καὶ Σιμωνίδῃ δὲ ἔνιοι προσάπτουσιν τὴν προμήθειαν ταύτην – οὐ τῇ τάξει μόνον, καθ' ἣν αἱ προεδρίαὶ θεβαίουνται, διώρισαν, τί πρῶτον ἔσται ἢ δεύτερον, ἀλλὰ καὶ ποιότητας, ἃς ἕκαστον (γράμμα) ἔχει, καὶ δυνάμεις συνείδον».

Θὰ ἀποδείξωμεν, ὅτι διὰ τὴν τάξιν τῶν γραμμάτων (τί πρῶτον ἔσται ἢ δεύτερον) βάσις ἦτο ὁ μαθηματικὸς πυθμῆν τοῦ λεξαριθμοῦ τοῦ ὀνόματος ἕκαστου γράμματος. Τοῦτο δεδαίως σημαίνει, ὅτι συγχρόνως ἐδόθη ἀριθμητικὴ ἀξία εἰς ἕκαστον γράμμα (δυνάμεις συνείδον), ἐν συνδυασμῷ ὅμως μὲ τὰς ποιότητας, ἤγουν τὸν φθόγγον καὶ τὸ ὄνομα, ὅπερ ἕκαστον γράμμα θὰ ἔφερε πλέον. Πρόκειται δι' εὐφυέστατον λογισμόν, τὸν ὁποῖον δεδαίως μόνον ἔμποροι – κατὰ πῶς λέγουν οἱ ἀνόητοι – δὲν ἠδύναντο νὰ διανοηθοῦν παρὰ πεπροικισμένα ἄτομα (ἱστορικὰ καὶ ἐπώνυμα πρόσωπα). Διότι, καθὼς λέγει ὁ Πλάτων («Κρατύλος» 389α), «οὐκ ἄρα παντὸς ἀνδρὸς ὄνομα θέσθαι ἀλλὰ τινος ὀνοματουργοῦ· οὗτος δ' ἐστὶν ὡς ἔοικεν ὁ νομοθέτης, ὃς δὴ τῶν δημιουργῶν σπανιώτατος ἐν ἀνθρώποις γίγνεται»

Εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους» (Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν, τόμ. Α', κεφ. «Ἑλληνικὴ Γραφή», σελ. 197) λέγεται ἐπίσης: «Πολιτιστικὰ ἀγαθὰ, ὅπως ἡ γραφή, δὲν ἀποτελοῦν τυχαῖα δημιουργήματα κοινῶν ἀνθρώπων γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση προχείρων πρακτικῶν μικροαναγκῶν, ἀλλὰ μιᾶς προσωπικότητος μὲ μοναδικὴ ἰδιοφυΐα καὶ ἔμπνευση». Ἔχομε δὲ τοῦλάχιστον ἓνα τέτοιον ἄνδρα, τὸν Παλαμῆδη, ὃν ἔθαψεν ἡ λήθη διὰ τὴν μῆνιν τοῦ Ὀδυσσεῶς μὲ θάνατον διὰ λιθοβολισμοῦ ὑπὸ τῶν συστρατιωτῶν του ἐν τῷ Τρωικῷ πεδίῳ. Ὅπως εἰς πέντε σελίδας περιγράφει ὁ Α. Σταγειρίτης εἰς τὸ ἔργον του «Ἠγυγία» (τόμος Δ', σελ. 456, 1818) τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ, ὁ Παλαμῆδης ἐσυ-

δεπίγραφα καὶ ἀποφαίνεται ποσοστιαίως γιὰ τὴν γνησιότητά τους. Τὴν ἴδια μέθοδο λοιπὸν πού ἐφάρμοσα στὰ χριστιανικὰ κείμενα, χρησιμοποίησα καὶ στὴν σύγκριση τῆς ΓΓΒ μὲ τὴν ΓΓΑ, σὲ ἀντιπροσωπευτικὰ δείγματα συμβόλων καὶ φωνητικῶν ἀξιῶν τῶν δύο γραφῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ἐνθαρρυντικό: οἱ δύο γραφές μποροῦσαν νὰ συσχετισθοῦν, ἂν ἄλλαξε φωνητικὴ ἀξία τὸ 20% τῶν συμβόλων τῆς ΓΓΑ. Τὸ δεύτερο μέρος τῆς ἔρευνάς μου ἦταν, νὰ ταυτίσω φωνητικὰ τὰ σύμβολα τῶν δύο γραφῶν μὲ κριτήρια τὴν συχνότητα τῶν συλλαβῶν καὶ τὴν ὁμοιότητα τῶν συμβόλων. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ κατέληξα στὴν ἀπόδοση συγκεκριμένης φωνητικῆς ἀξίας σὲ κάθε σύμβολο τῆς ΓΓΑ.

ΣΥΝΤ.: Προφανῶς μία τέτοια μέθοδος εἶναι ἰδιαίτερα ἀσφαλής. Τώρα μπορεῖτε νὰ διαβάσετε ἐπιγραφές τῆς ΓΓΑ;

Μ. Τ.: Βεβαίως. Ἄλλωστε αὐτὸ ἦταν τὸ ζητούμενο τῆς ἔρευνας.

ΣΥΝΤ.: Τί θεματικὸ περιεχόμενον παρουσιάζουν οἱ διασωθεῖσες

ΑΒΓΔΕ	ΙΗΘΙ	ΚΛΜΝΞ	Ο	Ρ	ΣΤΥΦΧΨ	Ω
ΑΒΛΔΕ	ΙΗΘΙ	ΚΛΜΝΧΞ	Ο	Ρ	ΣΤΥΦΧΦΞ	
ΑΒΛΔΕ	Ρ	ΙΗΘ	Ι	ΚΛΜΝ	Ψ	Σ
ΑΒΛΔΕ	Ρ	ΙΗΘ	Σ	Ο	Φ	Ρ
ΑΒΓΔΕ	ΙΗΘ	Ι	ΚΛΜΝΞ	Ο	Ρ	ΣΤΥΦΧΨ
Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η
Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η

Πίναξ 1. Παραβολή του σχήματος των γραμμών του αλφαβήτου του Αρχίνου προς τα τών τεσσάρων προεκκλειδίων.

κοφαντήθη δολίως ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς με πλαστὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πριάμου, ἢ ὅποια τὸν ἔφερον ὡς προδότην. Κατεδικάσθη καὶ ἐλιθοβολήθη μόνον ἀπὸ τὸ στράτευμα τοῦ Ὀδυσσεύς καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ὁ δὲ Παλαμήδης οὔτε δειλίαν ἔδειξε οὔτε λύπην οὔτε παρεκάλεσεν, ἀλλὰ λιθαζόμενος ἔλεγε· «*χαῖρε ἀλήθεια, πρὸ ἐμοῦ γὰρ τέθηκας*». Ὁ ἐπιστήθιος φίλος του Ἀχιλλεύς, ὁ ὅποιος ἔλειπεν τότε εἰς μάχας, τόσον ὠργίσθη, ὥστε ἐγκατέλειπε τὸν κοινὸν ἀγῶνα – καὶ ὄχι διὰ τὴν Βησιῖδα. Ὁ Ὀμηρος δὲν ἀναφέρει λόγον περὶ αὐτοῦ.

Γράφει ἀκόμη ὁ Α. Σταγειριτῆς, κλείων τὴν ἱστορίαν τοῦ Παλαμήδους: «*ἐπαυδέυθη δὲ καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ Χείρωνος, καὶ ἐγένετο ἐποποιὸς ἄριστος, καὶ φιλόσοφος εὐφύεστατος· ἐπενόησε καὶ πολλὰ τῶν γραμμάτων· τὰ π, φ, χ ἢ τὰ α, β, γ, δ, ε, ι, κ, λ, μ, ν, ο, π, ρ, σ, τ, υ*». Ὄθεν ἔλεγεν ὁ Ὀδυσσεύς χλευαστικῶς πρὸς αὐτὸν νὰ μὴ *καυχᾶται* καὶ ἐπαίρεται, ἐπειδὴ ἤνυε τὸ Υ, διότι σχηματίζουσιν αὐτὸ καὶ οἱ γέρανοι ἰπτάμενοι· ὄθεν ὠνόμαζον τοὺς γεράνους ὄρνεα τοῦ Παλαμήδους. Ἔτι δὲ ἐπενόησε καὶ τοὺς ἀριθμοὺς [...]. Ἔτι δὲ ἐγίνωσκε καὶ τὴν ἰατρικὴν καὶ ἀστρονομίαν. Διὰ τοῦτο εἶχε τοιαύτην ὑπόληψιν καὶ δόξαν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων (πάνσοφος ὀνομαζόμενος), ἥτις κατέτρωγεν τὴν καρδίαν τοῦ Ὀδυσσεύς. Οἱ Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς καὶ Εὐριπίδης ἔγραψαν τραγωδίας περὶ αὐτοῦ, πλὴν δὲν σώζονται. Ὁ δὲ Εὐριπίδης ἔλεγε καὶ τοῦτο· “Ἐκάνετ’, ἐκάνετε τὸν πάνσοφον, ὦ Δαναοί, τὰν οὐδὲν ἀλγύνουσαν ἀηδόνα μοῦσαν” (διὰ τὸν Παλαμήδη ὁ λόγος) ἀλλὰ ἠνίττετο τὸν Σωκράτη, ὥστε ἐδάκρυσεν τὸ θέατρον ἅπαν». Ἄλλη μία θυσία ἀρίστου ἀνδρός...

B. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΛΦΑΒΗΤΑ: ΠΡΟΕΥΚΛΕΙΔΕΙΑ - ΜΕΤΕΥΚΛΕΙΔΕΙΟΝ

Εἰς τὴν προσπάθειαν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν σκέψιν τῶν ὀνοματοθετῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ (καὶ παγκοσμίου) Ἀλφαβῆτου ἀπαιτεῖται ἡ γνώσις τῶν κανόνων τῶν Γραμμικῶν συλλαβικῶν Γραφῶν, διότι ἔχομεν μετάβασιν ἀπὸ τὴν συλλαβικὴν ἑλληνικὴν γραφὴν εἰς τὸ

ἐπιγραφὰς τῆς ΓΓΑ;

Μ. Τ.: Τὰ θέματα εἶναι συνήθως λατρευτικὰ ἢ λογιστικά. Ἀπὸ αὐτὸ συμπεραίνουμε, ὅτι ἡ ΓΓΑ εἶχε γενικευμένη χρῆσις ἀπ’ τοὺς Μινωῖτες Ἑλληνας καὶ δὲν ἦταν κτῆμα μιᾶς συγκεκριμένης ὀμάδας.

ΣΥΝΤ.: *Πόσα εὐρήματα ΓΓΑ ἔχομε σήμερα;*

Μ. Τ.: Ὑπάρχουν 1.421 εὐρήματα. Ἀξία μελέτης εἶναι τὰ 150, καθὼς περιέχουν καὶ ὀλόκληρες λέξεις. Ἐγὼ δούλεψα πάνω στὰ 70 ἀπὸ αὐτὰ τὰ 150.

ΣΥΝΤ.: *Καὶ τὰ Κρητικὰ ἱερογλυφικά;*

Μ. Τ.: Αὐτὰ μελετῶ τώρα. Καὶ αὐτὰ φαίνεται ὅτι ἀποδίδουν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Αὐτὴ ἡ μελέτη μου θὰ συμπεριληφθῇ ὡς ἔνθετο στὸ βιβλίον μου, ποῦ θὰ κυκλοφορήσῃ σὲ ἓνα μῆνα περίπου μὲ τίτλο «*Γραμμικὴ Α - Ἑλληνικὴ Γραφή*».

ΣΥΝΤ.: Ὁ Δίσκος τῆς Φαιστοῦ κρατᾶ κι αὐτὸς συνεχῶς τὸ ἔνδια-

Ψ

Φ

Μυκηναϊκά είδώλια: Ἀριστερὰ «τύπου Ψεῖ», δεξιὰ «τύπου Φεῖ». (Ἐθνικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον.)

φέρων τῶν ἐρευνητῶν. Ποιά εἶναι ἡ γνώμη σας γι' αὐτόν;

Μ.Τ.: Ὁ Δίσκος τῆς Φαιστοῦ εἶναι κοντὰ στὰ Κρητικὰ ἱερογλυφικά. Ἐπειδὴ ὁμως εἶναι ἓνα καὶ μοναδικὸ εὔρημα αὐτοῦ τοῦ τύπου, εἶναι δύσκολο νὰ σχετισθῆ, καὶ πρὸς τὸ παρὸν τουλάχιστον δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε τίποτε ἄλλο.

ΣΥΝΤ.: Κύριε Τσικριτσῆ, μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ πλέον ἐπιβεβαίωση τῆς ἑλληνικότητος τῆς ΓΓΑ ἀνοίγει ὁ δρόμος γιὰ τὴν ἀνατροπὴ κατεστημένων ἱστορικῶν ἀπόψεων, ὅπως τὰ περὶ ἐγκατάστασης τῶν Ἑλλήνων στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο στὶς ἀρχὲς τῆς 2ης χιλιετίας, περὶ τῆς σημιτικῆς προέλευσης τῶν προαφραθητικῶν καὶ ἀφραθητικῶν ἑλληνικῶν γραφῶν ἢ τὰ περὶ τῆς καθόδου τῶν Δωριέων καὶ τὰ συναφῆ, πὺν εἶναι σ' ὅλους γνωστά. Τί φρονεῖτε ἐπ' αὐτοῦ;

Μ.Τ.: Αὐτὴ τὴν στιγμή τὸ μόνο πὺν ἔχω νὰ πῶ εἶναι, ὅτι μὲ μία

φθογγικὸν σύστημα. Γνωρίζομεν ἐπίσης τὰ σημερινὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων καθὼς καὶ τὰ κλασσικά· δὲν γνωρίζομεν ὁμῶς τὰ ἀρχικά ὀνόματα τῆς χιλιετίας πρὸ τῶν κλασσικῶν χρόνων. Τὸ ἐνδιάμεσον στάδιον, τὸ ὁποῖον μᾶς παραδίδει ὁ Ἀθηναῖος (ἐν «Δειπνοσοφισταῖς», βιβλ. Ι § 453 c-e), πιστοποιεῖ, ὅτι ἐλάχιστα ἔχουν ἀλλάξει ἀπὸ τὸ 400 π.Χ. ἕως σήμερον αἱ ὀνομασίαι τῶν γραμμάτων. Μεταφέρομεν, ὅπως διατυπώνεται ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ἀρδανιτοπούλου εἰς τὴν «Ἐπιγραφικὴν» του: «Γράφοντες σήμερον Ἑλληνιστί, μεταχειρίζομεθα τὰ ἐκ μακροῦ χρόνου παραδόσεως 24 γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφabethου, ἅτινα οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες ὠνόμαζον ὡς ἐξῆς: ἄλφα, βῆτα, γάμμα, δέλτα, εἶ, ζῆτα, ἦτα, θῆτα, ἰῶτα, κάππα, λάβδα, μῦ, νῦ, ξεῖ, οὔ, πεῖ, ῥῶ, σίγμα, ταῦ, ῦ, φεῖ, χεῖ, ψεῖ, ῶ. Τὰς ὀνομασίας ταύτας παρέχει ὁ Ἀθηναῖος, λαβὼν αὐτάς ἐκ τοῦ “Περὶ γρίφων” συγγράμματος Κλεάρχου τοῦ Σολέως· οὗτος εἶχε παραλάβει αὐτάς ἐκ τῆς “Γραμματικῆς Θεωρίας” Καλλίου τοῦ Ἀθηναίου, ἀκμάσαντος ἐν τοῖς περὶ τὸ 400 π.Χ. χρόνοις. Τέσσαρα τῶν γραμμάτων τούτων μετωνομάσθησαν μετέπειτα πρὸς τὸ σαφέστατον ὑπ’ ἀρχαίων γραμματικῶν: ἔ ψιλὸν τὸ εἶ, ὀ μικρὸν τὸ οὔ, ῦ ψιλὸν τὸ ῦ, ῶ μέγα τὸ ῶ».

Αἱ ὀνομασίαι αὗται εὐρίσκονται ἤδη ἐν τοῖς Σχολίοις εἰς τὴν Διονυσίου τοῦ Θρακὸς «Γραμματικὴν Τέχνην» καὶ ἐν τισὶ τῶν κωδίκων αὐτοῦ, διετηρήθησαν δὲ αὗται μέχρι σήμερον, καὶ εἶναι μόναι ἐν χρήσει παρ’ ἡμῖν, ἐν ᾧ τὰ τῶν λοιπῶν εἴκοσι γραμμάτων ὀνόματα παρέμειναν ἀμετάβλητα⁹. Ταῦτα τὰ ὀνομασθέντα ἀνωτέρω 24 γράμματα καθωρίσθησαν μόνιμα καὶ σταθερὰ μὲ πρότασιν τοῦ ρήτορος, συγγραφέως καὶ στρατηγοῦ Ἀρχίνου ἐπὶ ἀρχοντος τῶν Ἀθηναίων Εὐκλείδου κατὰ τὸ 2ον ἔτος τῆς 94ης Ὀλυμπιάδος, ἦτοι τὸ 403 π.Χ. Τὴν πληροφορίαν αὐτὴν παρέχουν ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, ὡς καὶ ὁ Φώτιος: «...τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἔπεισε χρῆσθαι τοῖς τῶν Ἰώνων γράμμασιν Ἀρχίνος ὁ Ἀθηναῖος ἐπὶ ἀρχοντος Εὐκλείδου... περὶ δὲ τοῦ πείσαντος ἱστορεῖ Θεόπομπος».

Ἐνεκα τῆς γενομένης ὑπὸ Ἀρχίνου μεταρρυθμίσεως τοῦ Ἀττικοῦ Ἀλφabethου, ὅπερ ἐντὸς ὀλίγων δεκαετιῶν ἐγένετο ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ οὕτω κατέστη

αὐστηρῶς ἐπιστημονικὴ μέθοδος ὑποδεικνύω ὅτι ἡ ΓΓΑ – ὅπως ἄλλωστε καὶ ἡ ΓΓΒ – εἶναι μία ἑλληνικὴ γραφὴ. Ἐὰν ἀναμένουμε τὴν ἀντιμετώπιση πού θὰ ἔχη ἡ ἐργασία αὐτὴ σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι δουλειὰ κυρίως τῶν ἱστορικῶν, πού δίνω στὰ χέρια τους ἕνα ἀκόμη στοιχεῖο. Σχετικῶς μὲ τὴν «κάθοδο» τῶν Δωριέων ἔχω νὰ πῶ, ὅτι μὲ βάση συγκεκριμένα φωνητικὰ γνωρίσματα καταφαίνεται ὅτι οἱ Δωριεῖς ὑπῆρχαν ἤδη κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ ὡς κοινωνικὴ τάξη. Αὐτὸ ἀσφαλῶς λέει πολλά.

ΣΥΝΤ.: Κύριε Τσικριτοῦ, σὰς εὐχομαι τὸ ἔργο σας νὰ τύχη ταχείας ἀναγνώρισης, καθὼς πράγματι τὸ ἀξίζει. Καὶ θὰ ἤθελα ἐν καιρῶ νὰ τὰ ξαναποῦμε.

Μ.Τ.: Ἐὰν ἀναμένουμε τίς ἐξελίξεις πρὸς τὸ παρὸν καὶ κατόπιν νὰ σὰς μιλήσω εὐρύτερα.

Π. Α. Κουβαλάκης

πανελληνιον, οἱ Εὐρωπαῖοι ἐπιστήμονες διήρσαν τὰς ἑλληνικάς ἐπιγραφὰς εἰς «προευκλειδεῖους» ἢ τοῖς προγενεστέρας τοῦ 403 π.Χ. καὶ εἰς «μετευκλειδεῖους», μεταγενεστέρας αὐτοῦ. Οἱ δὲ Kirchoff καὶ Larfeld καθώρισαν τέσσαρας μεγάλας ομάδας προευκλειδεῖων ἐπιγραφῶν, ἃς καὶ διέκριναν εἰς ἰσάριθμα τοπικά ἀλφάβητα: α) Ἰωνικόν, β) Ἰωνικόν, γ) Κορινθιακόν, δ) Χαλκιδικόν. Σημειωτέον, ὅτι τὴν αὐτὴν περίπου κατανομήν τῶν προευκλειδεῖων γραμμάτων εἶχον ἐκτελέσει ἡδὴ ἀρχαῖοι Ἕλληνες συγγραφεῖς.

Εἰς τὸν Πίνακα 1 δεικνύονται τὰ κυριώτερα ἀλφάβητα, ἅτινα ὁ Ἄρδανιτόπουλος παρθέτει:

- Τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου τοῦ Ἰωνικοῦ.
- Τὰ 24 ἐπίσης τοῦ Ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου.
- Τὰ 21 τοῦ Περικλέους (450 ἕως 404 π.Χ.)
- Τὰ 22 τοῦ Σολωνεῖου (600 ἕως 450 π.Χ.)
- Τὰ 23 τοῦ Προσολωνεῖου (850 ἕως 600 π.Χ.).
- Τὰ 25 τοῦ Κορινθιακοῦ.
- Τὰ 25 τοῦ Χαλκιδικικοῦ.

Εἰς τὰ τρία τελευταῖα ἀλφάβητα ἔχομεν ἐπὶ πλέον ὡς γράμματα τὸ F βαῦ ἢ δίγαμμα καὶ τὸ Q κόππα.

(Ἐκ τῶν Σόλωνος καταργεῖται τὸ Q καὶ ἀπὸ Περικλέους τὸ F εἰς τὸ Ἰωνικόν). Τὸ γράμμα E (εἶ) συμβολίζει τὸ βραχὺ ε̄, τὸ μακρὸν ε̄ καθὼς καὶ τὸν δίφθογγον εῖ, ἐνῶ εἰς τὸ μετευκλειδεῖον τὸ ὄ μακρὸν συμβολίζεται μὲ τὸ Ω (ῶ). Τὸ δὲ δασὺ πνεῦμα εἰς τὰ προευκλειδεῖα ἀλφάβητα ἐδηλώνετο μὲ τὸ γράμμα Η (ἦτα), ἐνῶ ἡδὴ εἰς τὸ Ἰωνικόν τὸ Η ἐδήλωνε τὸ ε̄ μακρὸν, καὶ τὸ Ω τὸ ὄ μακρὸν.

Κατόπιν αὐτῶν καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι πρὸ τοῦ 403 π.Χ. εἰς τὰ προευκλειδεῖα ἀλφάβητα τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων πρέπει νὰ ἐγράφοντο ὡς ἐξῆς: ΑΛΦΑ, ΒΕΤΑ, ΓΑΜΜΑ, ΔΕΛΤΑ, Ε, ΖΕΤΑ, ΗΕΤΑ, ΘΕΤΑ, διὰ νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰ πρῶτα ἔννεα ὀνόματα· μὲ ἐρωτηματικὸν διὰ τὸ δίγαμμα, τὸ ὅποιον πρέπει λογικῶς νὰ εἶχεν ὡς πρῶτον γράμμα τοῦ ὀνοματός του τὸν ἑαυτὸν του: FAF(F) = βαῦ ἢ φάου, ὅπως θὰ δεῖξωμεν παρακάτω:

Γ. ΣΥΛΛΑΒΙΚΗ ΓΡΑΦΗ - ΚΑΝΟΝΕΣ - ΔΩΡΙΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ

Τὸ ἐπόμενον ἄλλα εἶναι καὶ τὸ ζητούμενον, διότι μᾶς μεταθέτει εἰς τὴν ἐποχὴν πρὸ τῶν Τρωικῶν τοῦ Κάδμου – Παλαμήδους, ὅτε ὑπῆρχεν ἡ ἀπὸ αἰῶνων συλλαβικὴ γραφὴ καὶ ἐγένετο ἡ προσπάθεια μεταβάσεως εἰς τὴν φθογγικὴν τοιαύτην.

Ἐνα ἐπιδοθητικὸν στοιχεῖον εἶναι ἡ (ἀρχαιοτάτη) Δωρικὴ διάλεκτος, ἡ ὁποία ἀναγνωρίζεται ἐμφανῶς εἰς τὸν Μυκηναϊκὸν κόσμον μετὰ τὴν ἀποκρυπτογραφίαν τῆς ΓΓΒ τὸ 1953. Ἀναφέρεται χαρακτηριστικῶς ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Hooker «Εἰσαγωγή στὴ Γραμμικὴ Β» (σελίς 300 § 167, ΜΙΕΤ 1994), ὅτι «ὁ Chadwick διατύπωσε τὸ 1976 τὴν ρηξικέλευθην θεωρίαν, πὸν προκάλεσε αἴσθησιν, περὶ παρουσίας Δωρικῶν μέσων στὸν Μυκηναϊκὸν κόσμον». Εἰς τὴν Δωρικὴν διάλεκτον τὸ μακρὸν ε̄ τίθεται ὡς Α (ἐνῶ εἰς τὴν Ἰωνικὴν τίθεται τὸ μακρὸν ε̄ ὡς Η). Τὰ παραδείγματα ἐκ τοῦ Hooker: oreta = ΟΡΕΣΤΑΣ = Ὁρέστης, damo = ΔΑΜΟΣ = Δῆμος, kirita = ΚΡΙΘΑΝ = κριθήν. Εἰς τὸν ἑτερόστομον ἀμφορέα τῆς Ἐλευσίνας ἐμφανίζεται ἐπίσης Δωρικὴ διάλεκτος: da = ΔΑ (ΓΑ) = Γῆ, zowa = ΖΩΑ(Ν) = ζῶαν = ζῶήν (δῆλεπε προηγουμένη μελέτην τοῦ γράφοντος τῆς ἀποκρυπτογραφίσεως τοῦ ἐν λόγῳ ἀμφορέως, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὴν «Ἑλληνικὴν Ἀγω-

γῆν», τεύχος Μαρτίου 1998). Δι' αὐτὸν τὸν λόγον σέβονται τόσον καὶ χρησιμοποιοῦν εἰς τὰ ἔργα των οἱ μεταγενέστεροι κλασικοί συγγραφεῖς τὴν Δωρικὴν Γραμματικὴν, ἣτις ἐχαρακτήριζε τὴν Ἑρωικὴν Ἑποχὴν. Ἡ σημερινὴ λέξις π.χ. Ἐθελῶ προεφέρετο Ἐθελῶνᾶ καὶ ἐγράφετο:

- ΑΘΗΝΑ, μετὸ μετευκλείδειον ἀλφάδητον τοῦ Ἀρχίνου.
- ΑΤΗΕΝΑ, μετὸ προευκλείδιον νησιωτικὸν ἀλφάδητον.
- ΑΘΕΝΑ, μετὸ προσολώνειον Ἀττικὸν ἀλφάδητον.
- ΑΘΗΝΗ, μετὸ Ἴωνικὸν ἀλφάδητον, κατὰ τὸ ὅποιον τὸ ε^ε (μακρὸν) καὶ τὸ α^α (μακρὸν) ἐγράφοντο Η.
- ΑΘΑΝΑ, μετὰ Καδμήιον - Δωρικὴν «γραμματικὴν» τοῦ 13ου αἰ. π.Χ., τὴν ὅποιαν θεωροῦμεν ὡς μετάδασιν ἐκ τῆς ΓΓΒ.
- 𐀇 𐀓 𐀆 (a-ta-na), μετὰ ΓΓΒ τοῦ 14ου αἰ. π.Χ. (Hooker: σελ. 246, a-ta-na, ro-ti-ni-ja = Ἐθελῶν ἄπνια).

Προκύπτει ὅθεν, ὅτι τὸ μακρὸν ε, τὸ ὅποιον ἐγράφετο Α εἰς τὴν Γραμμικὴν Γραφὴν Β, κατὰ τὴν μετάδασιν ἔλαβε τὸ σχῆμα Α (καὶ τὴν ὀνομασίαν ἄλφα) μετὰ ἀξίαν α καὶ ε μακροῦ. Ἐνῶ τὸ βραχὺ ε καθὼς καὶ τὸ εἰ κατὰ τὴν μετάδασιν ἐδηλώθη μετὸ Ε^ε. Εἰς τὴν ΓΓΒ π.χ. γράφεται ro-se-da-o = ΠΟΣΕΔΑΟΝ = Ποσειδῶν (νόθος δίφθογγος εἰ). Κατόπιν αὐτῆς τῆς ἐπισημάνσεως διὰ τὸ Α καὶ τὸ Ε ἀκριβῶς εἰς τὴν ἀρχικὴν μετάδασιν ἐκ τῆς Γραμμικῆς συλλαδικῆς Γραφῆς εἰς τὸ Καδμήιον - Δωρικὸν ἀλφάδητον τοῦ Παλαμῆδους, πρέπει νὰ μετέλθωμεν τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὅποιον οἱ σοφοὶ ἐκεῖνοι πρόγονοι – γραμματικοὶ – ὀνοματοθέται μετέγραψαν τὰς λέξεις ἀπὸ τὸ ἓνα σύστημα εἰς τὸ ἄλλο. Προτάσσομεν πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Δαυλοῦ» τοὺς κανόνας τῆς ΓΓΒ μετὰ παραδείγματα μεταγραφῶν (παραλείπεται τὸ συλλαδικὸν σύμβολον, τὸ ὅποιον ἀποδίδεται μετὰ λατινικοὺς χαρακτήρας):

- 1) Τὸ τελικὸν σύμφωνον παραλείπεται (v, s, p):
si-to = σίτος, ma-te = μάτερ = μήτηρ.
- 2) Τὰ φωνήεντα γράφονται μετὰ ἴδιον σύμβολον ὡς φθόγγοι καὶ θεωροῦνται εἴτε ὡς μακρὰ εἴτε ὡς βραχέα.
- 3) Τὸ W ἰσοδυναμεῖ μετὰ Φ, Β, καὶ μεταγράφεται μετὰ F, τὸ ὅποιον ἀργότερον ἀπληρίφθη, παραμένον ὡς ἀριθμητικὸν μόνον.
- 4) Πρὸ τοῦ W, ἂν ὑπάρχη σύμφωνον, συνήθως παραλείπεται:
ko-wo = κόρFος = κοῦρος.
- 5) Τὸ R τίθεται καὶ ἀντὶ τοῦ L:
ra-to = Λατώ.
- 6) Τὸ P τίθεται ἀντὶ τοῦ π, β, φ.
- 7) Τὸ T τίθεται ἀντὶ τῶν τ, θ (τὸ δ εἶχε ἴδιον σύμβολον D), καὶ τὸ K τίθεται ἀντὶ τῶν κ, γ, χ:
pa-i-to = Φαιστός, te-o-jo = θεοῖο (γενικὴ πτώσις), ai-ke-u = Αἰγεύς.
- 8) Τὸ ἀρχικὸν δασὺ πνεῦμα (H) συνήθως δὲν γράφεται:
a-mo = ἄρμο (ἄρμα).
- 9) Ἐνα φωνῆεν δύναται νὰ ἀγνοηθῆ, ὅταν δύο σύμβολα γράφονται διὰ νὰ παραστή-

σουν μίαν συλλαβήν (ti-ti = τρι), δηλαδή ἂν ὑπάρχει διπλοῦν σύμφωνον, ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἴδιο φωνήεν: ka-ra-na = κράνα = κρήνη, ku-tu-so = χρυσός, ku-su-ro = κσύλον = ξύλον⁶.

Δ. ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ - ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΕΙΣ ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΡΑΦΗΣ

Εἴμεθα πλέον ἔτοιμοι νὰ γράψωμεν τὴν ὀνοματοθεσίαν τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τὴν Γραμμικὴν συλλαβικὴν Γραφὴν καὶ νὰ μεταγράψωμεν κατόπιν τὰ ὀνόματα ἀπὸ εἰς τὸ ἀλφαβητικὸν σύστημα τῆς Καδμηίου - Δωρικῆς «γραμματικῆς».

Προκύπτουν ἐκπληκτικὰ συμπεράσματα:

α) Ἀσφαλῶς πρόκειται διὰ νέα ὀνόματα, τὰ ὁποῖα δὲν ταυτίζονται ἐν πολλοῖς μὲ καμμίαν ἄλλην προτέραν λέξιν, ἐνῶ συγχρόνως αἱ ρίζαι τῶν ὀνομάτων τῶν γραμμάτων εἶναι σαφῶς ἑλληνικαί, ὡς εἶναι λογικόν, μὲ πρόσθεσιν μιᾶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παραγωγικῆς οὐδετέρας καταλήξεως -τα (ὅπως λέγομεν γράμμα, γράμμα-τα).

β) Ἡ μουσικὴ (μακρὰ - βραχεῖα διάρκεια φωνηέντων, τόνος - ὕψος φωνῆς) ὅπως καὶ τὰ μαθηματικὰ συνυπάρχουν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν (τὸ τρισυπόστατον τοῦ ἀλφαβήτου). Ὅταν, ὡς προείπομεν, ὁ Παλαμῆδης ἐπενόησε καὶ τοὺς ἀριθμούς, ἀσφαλῶς ἐταύτισε τούτους μὲ τὰ γράμματα (μέχρι τότε ἦτο ἡ μονὰς I, ἡ δεκάς -, καὶ ἡ ἑκατοντὰς 0, ἐκ τῶν ὁποίων προέκυπτε ὅλη ἡ ἀρίθμησις ἕως τὸ 999). Καθὼς δὲ τὰ γράμματα ἀντιπροσωπεύουν καὶ ἀριθμούς, δεικνύομεν, ὅτι ὁ πυθμὴν τοῦ λεξάριθμου τοῦ ὀνόματος ἐκάστου γράμματος ἐπαληθεύει τὴν θέσιν του καὶ ἡ ὀνομασία του συνδυάζεται βάσει μηχανισμοῦ συσχετίσεως, τοῦ ὁποίου τὸ ἀποτέλεσμα ἀνιχνεύομεν εὐθὺς ἀμέσως:

Θέσις 1η: (A) a-ra-ra = ΑΛΦΑ, ἐκ τοῦ a-re-re = ἀλφεῖν, ἀπαρέμφατον ἀορίστου β' τοῦ ρήματος ἀλφά-νω = παράγω, ἀποκτῶ. Λέγομεν σήμερον: τὰ τιμ-αλφῆ (τιμὴ + ἀλφεῖν) κοσμήματα. Παρέμεινεν ἀμετάβλητον, χαρακτηρίζον τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ ἀλφαβήτου. Ἀξία α (βραχὺ καὶ μακρόν) καὶ ε' (ε μακρόν). Πιθανὴ ἐπίσης παραγωγή του ἐκ τοῦ e-re-re = ἐρέφειν, ἀπαρεμφάτου τοῦ ρήματος ἐρέφω = στεγάζω. Σήμερον λέγομεν: ὄροφος, ὄροφή. Εἰς τοῦτο συντείνει ἡ ἐξέλιξις τοῦ συμβόλου τοῦ Δίσκου τῆς Φαιστοῦ καὶ τῆς ἱερογλυφικῆς τῆς Κρήτης, πού δείχνουν κατοικία , τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ΓΓΑ γίνεται καὶ εἰς τὴν ΓΓΒ γίνεται .

Πυθμὴν = 1 ὡς ἐξῆς: A+Λ+Φ+A = (I + Ξ + + I) = 1 + 30 + 500 + 1 = 532 εἶναι ὁ λεξάριθμος τοῦ ὀνόματος. Ὡς πυθμὴν νοεῖται τὸ ὑπόλοιπον ἀπομένον ἐκ τῶν ἀφαιρουμένων ἐννεάδων, δηλαδή: (I + Ξ +) + (I) → (I) ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς προσθέσεως τῶν ψηφίων τοῦ λεξάριθμου, ἕως ὅτου προκύψῃ μονοψήφιος ἀριθμός: 5 + 3 + 2 = 10 → 1 + 0 = 1.

Θέσις 2α: (B) we-ta = ΒΕΤΑ. Τὸ σύμβολον τῆς ΓΓΒ διὰ τὴν γυναικα εἶναι wo = ³. Αἱ λέξεις θανά, femme, καθὼς καὶ γονή, γυνή, woman ἀναφέρονται εἰς τὴν

γυναικα. Τὸ Β ἐπίσης γράφεται ἀπὸ τὸ = we.

Πυθμὴν = 2 ὡς ἐξῆς: B+E+T+A = (II + + + I) = 2 + 5 + 300 + 1 = 308, ὁ λεξάριθμος τοῦ ὀνόματος. Ὅποτε ὁ πυθμὴν: (II) + (+ + I) → (II) ἢ 3 + 0 + 8 = 11 → 1 + 1 = 2.

Θέσις 3η: (Γ) ka-ma-ta = ΓΑΜΤΑ, ἐκ τοῦ ka-me-e = γαμέειν, γαμεῖν. Ἐξ ἀφομοιώσεως τοῦ T εἰς M ἐξηγεῖται τὸ δεύτερον M τοῦ ΓΑΜΜΑ, ὅπως κατέληξεν εἰς τὸ κλασσικὸν ἀλφάβητον. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἰνδικὴν (Σανσκριτικὴν) ὑπάρχει ἡ λέξις kama = ἐπιθυμία, σαρκικὴ ἔνωσησι (kama loka, kama sutra).

Πυθμήν = 3 ὡς ἔξις: $\Gamma+A+M+T+A = (\text{III} + \text{I} + \text{==} + \text{Ξ} + \text{I}) = 3 + 1 + 40 + 300 + 1 = 345$ ὁ λεξάριθμος τοῦ ὀνόματος.

Ἐπιπυθμήν: $(\text{III}) + (\text{I} + \text{==} + \text{Ξ} + 1) \rightarrow (\text{III})$ ἢ $345 = 3 + 4 + 5 = 12 \rightarrow 1 + 2 = 3$.

Θέσις 4η: (Δ) de-wa-ta = ΔΕΛΤΑ. Ἐξ ἀπαλοιφῆς τοῦ F κατέληξε ΔΕΛΤΑ εἰς τὸ κλασσικὸν ἀλφάδιον.

Καθ' Ἡσύχιον δέλτα = αἰδοῖον γυναικεῖον. Τὸ σχῆμα τῆς ἡθῆς τοῦ σώματος τῆς γυναικὸς εἶναι ἀνεστραμμένον δέλτα ∇ . Ἐμφανίζεται ὡς σύμβολον εἰς τὸν δίσκον τοῦ Φαιστοῦ καθὼς καὶ εἰς τὸν ἀμφορέα τοῦ Ὀρχομενοῦ. Ἡ μήτρα τῆς γυναικὸς ἐπίσης ἔχει ὅμοια σχῆμα καὶ ὀνομασίαν: ΔΕΛΦΥΣ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἰνδικὴν देवा = θεῖον ὄν. Οἱ Δελφοὶ δὲ ὡς ὀμφαλὸς τῆς Γῆς εἶναι ἡ μήτρα τῶν θεῶν ὄντων. Ὑπενθυμίζεται, ὅτι εἰς τὴν ΓΓΒ παραλείπεται τὸ σύμφωνον πρὸ τοῦ w: ko-wo = κόρφο (κοῦρος μεταγενέστερον).

Πυθμήν = 4 ὡς ἔξις: $\Delta+E+\Lambda+F+T+A = 4 + 5 + 30 + 6 + 300 + 1 = 346 \rightarrow 3 + 4 + 6 = 13 \rightarrow 1 + 3 = 4$.

* Πιθανῶς ἐπίσης ἡ σειρά τῶν Β,Γ,Δ νὰ προῆλθεν ἐκ τοῦ χειλικούπερωικοῦ q (ἡχηρὰ ὡς δασέα):
qa=BA, ΓΑ,   qe = BE, ΔΕ.

Θέσις 5η: (E) e = E, ὡς φωνῆεν ἀρχικὸν γράμμα τῆς λέξεως εἶ-μεναι = εἶ-ναι, ἀπαρεμφάτου τοῦ ρήματος εἶμι = εἶμαι, ὑπάρχω. Ἐδήλωνε, ὡς προείπομεν, εἰς τὴν Καδμήλιον - Δωρικὴν «γραμματικὴν» τὸ ε βραχὺ καὶ τὸν δίφθογγον ει. Εἰς τὸ κλασσικὸν ἀλφάδιον ἔχει τὴν ὀνομασίαν εἶ. Ἐκόσμη τὴν προμετωπίδα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς.

Ἐλαβε τὴν πέμπτην θέσιν ἐν τῷ ἀλφαδίτῳ καὶ τὴν ἀριθμητικὴν ἀξίαν $E = (\text{I}\Xi) \rightarrow (\text{III}\text{I}) = 5$.

Θέσις 6η: (F) wa-wo-ta = FAFOTA ἐκ τῆς λέξεως wa-wo = FaFos = ἄως (ἡὼς - ἔως) = φῶς πρωινόν. Κατόπιν ἀπλοποιήσεως ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν FAF = βαῦ, καί, ἀποβληθέντος τοῦ F ἐκ τοῦ ἀλφαδίτου, παρέμεινε ὡς ἀριθμητικὸν μὲ τὴν ὀνομασίαν δίγαμμα ὁμοιάζον μὲ διπλοῦν Γ, ἀλλὰ καὶ διότι $2 \times \Gamma = 2 \times 3 = 6 = F$. Συναφῆς: FaFέλιος = ἀέλιος = ἥλιος.

Πυθμήν = 6 ὡς ἔξις: $F+A+F+O+T+A = 6 + 1 + 6 + 70 + 300 + 1 = 384$ ὁ λεξάριθμος τοῦ ὀνόματος, καὶ ὁ πυθμήν τοῦ 384 = $3+8+4 = 15 \rightarrow 1 + 5 = 6$.

Θέσις 7η: (Z) ze-ta = ZETA, ἐκ τοῦ za-we = ζάειν = ζῆν (ZEN). Εἰς τὸν ἀμφορέα τῆς Ἐλευσίως ἐμφανίζεται ἡ λέξις zo-wa = ζωὰ = ζωή.

Πυθμήν = 7 ὡς ἔξις: $Z+E+T+A = 7 + 5 + 300 + 1 = 313 \rightarrow 3 + 1 + 3 = 7$.

Θέσις 8η: (H) he-ta = HETA, ἐκ τοῦ he-ro = ἥρω, ἔρω, κατὰ Πλάτωνα («Κρατύλος»).

Πυθμήν = 8 ὡς ἔξις: $H+E+T+A = 8+5+300+1=314 \rightarrow 3 + 1 + 4 = 8$.

Τὸ γράμμα **A** τῆς ΓΓΒ ὡς ἔ μακρὸν ἐγέννησε τὸ A, ὡς ἔ βραχὺ ἐγέννησε τὸ E καὶ ὡς ἔ δασὺ ἐγέννησε τὸ H (δῆλε πίνακα 2). Εἰς τὴν Ἰωνικὴν, ὅπου δὲν ἐγράφτο δασὺ πνεῦμα, μὲ H ἀπεδόθη τὸ ἀνοικτὸν α, δηλαδὴ τὸ μακρὸν ᾶ (καὶ τὸ μακρὸν ε), καθὼς μὲ Ω ἀπεδόθη τὸ ἀνοικτὸν ο, δηλαδὴ τὸ μακρὸν ο.

Θέσις 9η: Θ te-ta = ΘΕΤΑ, ἐκ τοῦ te-e = θέειν, ἀπαρεμφάτου τοῦ ρήματος θέω = τρέχω μὲ τὸ σχῆμα τοῦ τροχοῦ καὶ τὴν συναφῆ ἔννοιαν τοῦ θεοῦ κατὰ Πλάτωνα. Τὴν λέξιν θεός δὲ ὁ Ἡρόδοτος ἐτυμολογεῖ ἐκ τοῦ θέτω. Ἄλλ' εἰς τὸν ἀμφορέα τῆς Ἐλευσίως ὑπάρχει τὸ ρῆμα ti-to = τίθω = θέτω, ὁμοίας ρίζης μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐνάτου γράμματος τοῦ ἀλφαδίτου.

Πυθμήν = 9 ὡς ἔξις: $\Theta+E+T+A = 9 + 5 + 300 + 1 = 315 \rightarrow 3 + 1 + 5 = 9$.

Ἄν αὐτὰ εἶναι αἱ ὀνομασίαι παραγωγῆς τῶν γραμμάτων, τότε καταφαίνεται ἐκ τῆς

πρώτης έννεάδος τών γραμμάτων τοῦ ἀλφαθήτου ὁ ὑψηλός νοηματικός στόχος τών νομοθετῶν: Ἄλφειν Βανά Γαμείν Δελφὺν Εἶναι Ἄως Ζάειν Ἡέρωσ Θέειν. Ὁ κῶδιξ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ Γῆς κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Κοσμοθέασιν, ὡς εἶναι διατυπωμένη εἰς τὰ έννεά πρώτα γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαθήτου: «**Νά ἀποκτήσης γυναίκα, νά ένθῆθῃς διὰ γάμου, εἰς μήτρα νά φέρης ὕπαρξιν, φῶς πρῶινόν, νά ζήσῃ ζωὴν ὡς ἦρωσ με ἔρωτα πρὸς θέοισιν.**».

Μὲ τὰ Μαθηματικά ὡς ἀληθῆ νόμον, ἀναλλοίωτον, αἰώνιον κανόνα ένθέσεως τῆς νοητικῆς συλλήψεως εἰς τὸ ὄρατόν πεδῖον οἱ Ἑλληνες ένεφάνισαν τὸ ὄργανον τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν Γραφὴν διὰ τοῦ Ἄλφαθήτου, ὡς σύζευξιν Οὐρανοῦ καὶ Γῆς, Ἄνδρὸς καὶ Γυναϊκός, Σκέψεως καὶ Πράξεως.

Δέν εἶναι τυχαῖον, ὅτι οἱ πολέμοι τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων διεστρέβλωσαν καὶ διέφθειραν τὸ νόημα ὄλων αὐτῶν τῶν λέξεων - έννοιῶν. Μία δρᾶξ ἐκαυλιστῶν τῆς ἀνθρωπότητος τότε καὶ τώρα παρασύρουν τοὺς ἀδαεῖς εἰς τὴν ἀποδόμησιν τοῦ ναοῦ τοῦ Λόγου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

① Συσχετίζοντες παραλλήλους γενεαλογίας καὶ γεγονότα τῆς Ἡρωικῆς Ἐποχῆς, ὅπως καταγράφονται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν:

α) ὅτι ὁ Ἄγῆνωρ, πατὴρ τοῦ Κάδμου, εἶχεν ἀδελφὸν τὸν Βῆλον, ἐκ τοῦ ὁποῖου κατάγονται ὁ Περσεύς, ὁ Ἡλεκτρῶν, ἡ Ἀλκμήνη, ὁ Ἡρακλῆς, οἱ ὁποῖοι ζοῦν παραλλήλως σχεδὸν με τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἄγῆνορος Λάιον, Οἰδίποδα καὶ Κρέοντα, ἀδελφὸν τῆς Ἰοκάστης, συζύγου τοῦ Λαῖου·

β) ὅτι ὁ Λάδδακος, ἐγγονὸς τοῦ Κάδμου καὶ πατὴρ τοῦ Λαῖου, ἦλθεν εἰς πόλεμον με τὸν Πανδίονα Α', βασιλέα τῶν Ἀθηνῶν·

γ) ὅτι πρόγονος τοῦ Ἰάσονος, συγχρόνου τοῦ Ἡρακλέους, ἦτο ὁ Δευκαλίων, εἰς ἐποχὴν παρὰ ληλον με τοὺς Ἄγῆνορα καὶ Βῆλον, ἔπεται, ὅτι ὁ Κάδμος ζῆ ἀμέσως μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος. Κατὰ τὴν συμβατικὴν χρονολόγησιν ταυτίζονται αἱ ἐποχαὶ τῆς καταστροφῆς ἐκ τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἠφαιστείου τῆς Θῆρας καὶ ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ (1600 ἔως 1550 π.Χ.). Ἄλλα ἐργασία ἐπὶ ἀστρονομικῶν δεδομένων καθὼς καὶ ἡ χρονολόγησις τῆς πυραμίδος τοῦ Ἄργουσις τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἄκρισιου, τοῦ πάππου τοῦ Περσεύς, μεταθέτουν κατὰ 1500 ἔτη ὡς ἀρχαιότερας ὄλας τὰς χρονολογήσεις τῆς Ἡρωικῆς Ἐποχῆς.

② Ὁ Ἄγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος ἦσαν υἱοὶ τῆς Ἀερόπης. Ἡ Ἀερόπη καὶ ἡ Κλυμένη ἦσαν ἀμφότερα θυγατέρες τοῦ Κατρέως, υἱοῦ τοῦ Μίνως Β', αἱ ὁποῖα ὕπανδρευθῆσαν τὸν Ἀτρέα καὶ τὸν Ναύπλιον ἀντιστοίχως. Ὁθεν Ἄγαμέμνων καὶ Παλαμήδης ἦσαν πρῶτοι ἐξᾶδελφοὶ καὶ δισέγγονοὶ τοῦ Μίνως ἐκ μητέρας.

③ Οἱ ἡμέτεροι «γλωσσοδιορθῶται» τοῦ Παιδαγωγικοῦ Institutum θεωροῦν σωστότερον νά γράφουν τὸ Γάμμα με ἓνα μ, τὸ Κάππα με ἓνα π, τὸ λάδδα ὡς λάμντα κ.τλ. Ἡ παρούσα μελέτη δεικνύει τὴν τεραστίαν σημασίαν τῆς ὀρθῆς ἀναγραφῆς των. Δέν εἶναι ἀπλῶς λόγοι ἱστορικοὶ, παραδόσεως καὶ συνεχείας, διὰ τοὺς ὁποῖους πρέπει νά ἐμμένωμεν, ἀλλ' ὅστις παραλλάσσει τὴν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν, στερεῖ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τοὺς συνέλληνας τὸ φῶς τοῦ λόγου, τὴν διαύγειαν τῆς νοήσεως.

④ Εἰς τὸ ἀλφάθητον τῆς ἀκρως συντηρητικῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης παρέμεινε τὸ Α ὡς εἰ καὶ τὸ Ε ὡς εἶ, τίς οἶδε ἀπὸ πότε καὶ ὑπὸ ποῖων Ἑλλήνων οἰκιστῶν τῆς Ἀλδιόνας καὶ τῆς Ἰριδος, καὶ ποῖαν παρὰδοσιν φερόντων.

⑤ Κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς λέξεως ku-su-ro τῆς ΓΓΒ οἱ μὴ γνωρίζοντες τοὺς κανόνας, δηλαδὴ οἱ ἡμμαθεῖς, προέφερον ἀντὶ τοῦ ὄρθου «ξύλον» τὸ λανθασμένον «κούσουρο», ὅπερ παραμένει ὡς σῆμερον: κούτσουρο - κουσούρι. Οὕτως ἡ «δημοτικὴ» γλῶσσα, δηλαδὴ ἡ ἄνευ κανόνων, ὡς ἔτυχεν, μὴ λογία ἀπόδοσις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἔχει ἱστορίαν ἀρχαιοτάτην, ἡ ὁποῖα θεβαίως δέν ἐδίχαζε τοὺς ἀνθρώπους· ἀπλῶς ὑφίστατο ὡς διάλεκτος. Τί σχέειν ὁμως ἔχει ἡ πρόοδος με τὴν ἐπιβολὴν τῆς (1977); Διότι ένεταφίασαν τὴν καθαρεύουσαν, δηλαδὴ τὸν συνδυετικὸν κρῖνον τῆς καθομιλουμένης μετὰ τῆς κλασσικῆς τῶν ἀρχαίων πνευματικῶν μας στηριγμάτων. Μόνον ἐχθροὶ μισοῦντες τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσάν τε καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἠδύνατο νά διαπράξουν τοιοῦτον ἐγκλημα.

Τὰ «Μουσεῖα Λόγων» καὶ ἡ γλωσσικὴ ἔκρηξι

Ἡ διάρθρωσι, δηλαδή ἡ τάξι καὶ ἡ σειρὰ τῶν συμβόλων (φωνηέντων καὶ συμφώνων) ἢ γραμμάτων, δηλαδή συμβόλων ἀποτυπωμένων διὰ τῆς γραφικῆς τῶν εἰκόνας, ἀκολουθεῖ πλέον ὄχι μιὰ τυχαία συμφωνία (παραπέμπω τὸν ἀναγνώστη στὴν εἰσαγωγή), ἀλλὰ ὡς σχέσι αἰτιώδης καὶ ἐδῶ κατὰ τὴν δομὴ τῆς λέξεως ἀκολουθεῖ τὴν ἐξῆς σειρὰ: Ὡς πρῶτο σύμβολο (γράμμα ἀρκτικό) τίθεται τὸ «*μίμημα φωνῆ ἐκείνου ὃ μιμεῖται*», δηλαδή ὁ ἀρχέγονος φθόγγος μὲ σημασία τοῦ πράγματος ἢ τῆς εἰκόνας ποὺ καθορίζει τὴν «οὐσίαν», τὸν σταθερὸ φορέα τῶν ἐναλλασσομένων ιδιοτήτων τοῦ πράγματος τοῦ ὑπάρχοντος καθ' ἑαυτό. Ἐν συνεχείᾳ ἀκολουθοῦν, κατὰ σειρὰν σπουδαιότητος ἢ σαφέστερου προσδιορισμοῦ, τὰ σύμβολα, ποὺ ἐπιθέτουν τὰ χαρακτηριστικὰ ἐκεῖνα (ιδιότητα ἢ μορφή ἢ νέα σημασία), τὰ ὁποῖα ἐνούμενα νοηματικῶς σχηματίζουν ἕνα λογικὸ σύνολο, ἕναν ὄρισμὸ (διατύπωσι δηλαδή τῶν οὐσιωδῶν γνωρισμάτων), ὥστε τὸ «ἀνεῖπωτον» εἰσέτι πρᾶγμα ἢ ἔννοια νὰ ἀποκτήσῃ «ὄνομα». Εἶναι φανερό, ὅτι κάθε «ὄρισμὸς» ἐνὸς «ἀνεῖπωτου» εἰσέτι πράγματος συντάσσεται ἢ ἀναπτύσσεται διὰ λόγων, δηλ. λέξεων. Ἐξ αὐτῆς τῆς αἰτίας καὶ χάριν ἀποσαφηνίσεως τοῦ ὀριζομένου κατὰ τὴν δόμησι τῆς νέας λέξεως λαμβάνουν μέρος ὄχι μόνο σύμβολα μὲ κωδικὴς σημασίες ἀλλὰ καὶ λέξεις ἐγκλείουσες σαφέστερα τὴν ἐπιθυμητὴ διατύπωσι ἐτέρων οὐσιωδῶν γνωρισμάτων. Αὐτὴ ἡ λέξι ἢ οἱ λέξεις χάριν τῆς οἰκονομίας τοῦ λόγου συμμετέχουν στὴ νέα λέξι διὰ τοῦ ἰσχυροτέρου αὐτῶν στοιχείου, τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ ἀρκτικό τους γράμμα. Ἡ ἔντεχνη αὐτὴ δημιουργία χιλιάδων λέξεων ἀπαιτοῦσε, ὡς ἦταν ἐπόμενο, ὄργανο γιὰ τὴν «ποίησιν» λόγου. Αὐτὸ τὸ ὄργανο τῆς «ἐντεχνῆς γλώσσας» συνέθεσαν οἱ «ποιηταὶ» τῶν «Μουσειῶν Λόγων». Τὰ Μουσεῖα Λόγων, ὅπως διαπιστώσαμε, ἐκτὸς τῆς ἐκρηκτικῆς παραγωγῆς λέξεων, χωρὶς τὴν ὁποία δὲν θὰ ἦταν δυνατόν νὰ προχωρήσῃ ἕνας πράγματι μεγάλος πολιτισμὸς, σύλληψι τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἡ οἰκουμένη ἀντίληψι γιὰ τὴν ἐπίλυσι τῶν ἀνθρώπινων προβλημάτων, κατέγραφαν, ὅπως τὰ διασωθέντα κείμενα ἀναφέρουν, τὶς γνώσεις τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου.

Τίθεται βεβαίως τὸ ἐρώτημα: ὑπῆρχε προηγούμενη γλῶσσα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίχθησαν τὰ «Μουσεῖα Λόγων» γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν νεωτέρων λέξεων; Ὅπως εἶναι ἀδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἕνας μεγάλος πολιτισμὸς ἐὰν δὲν προϋπάρξουν αὐτοῦ ἄλλοι μικρότερης ἐμβέλειας, ἔτσι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ γλῶσσα μεγάλου πολιτισμοῦ χωρὶς αὐτὴ νὰ ἔχη στηριχθῆ στὴν γλῶσσα τῶν προηγουμένων αὐτῆς γλωσσῶν. Ἡ πορεία τῆς γλώσσας σὲ αἰτιώδη σχέσι μὲ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ περιβάλλον του ἀκολούθησε τὸν δρόμο της, ἐξελισσόμενη ὑπὸ τὴν πίεσι τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐκ τοῦ λεξιλογίου εἶναι ἀδύνατο νὰ συμπεράνη κανεὶς, ποιὲς λέξεις ἀνήκουν στὶς πρὸ τῶν Μουσειῶν Λόγων περιόδους καὶ ποιὲς στὶς μετὰ. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ βέβαιο εἶναι ὅτι: καὶ οἱ πρὸ τοῦ Διὸς πολιτισμοὶ εἶχαν ἀνάλογη γλῶσσα καὶ ἴσως σχετικὴ «μέθοδος» γιὰ τὴν ἀνάπτυξί της· ἢ ὅτι εἶναι ἐπίσης δυνατόν ὁλόκληρο τὸ λεξιλόγιό τῆς «τότε» γλώσσας νὰ ἀνεπλάσθη μὲ βάσι πάντοτε τὴν αἰτιώδη σχέσι, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀπέρριψε ἢ νέα γλῶσσα πολλὰς (ἀγνώστου ἀριθμοῦ) λέξεις ἐκ τῶν ιδιωμάτων τῶν ἐπὶ μέρους

περιοχῶν ἢ ν' ἀπεδέχθη ὡς «εὐγενέστερες» τὶς λέξεις π.χ. τῆς Ἑλλοπίας (καὶ ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ ἑλληνικὴ ἀργότερα ἢ γλῶσσα νὰ ὠνομάσθῃ) ἢ τέλος καὶ νὰ κατεβλήθῃ, ἴσως γιὰ πρώτη φορά, καὶ διὰ τῆς γραφῆς ἢ προσπάθεια (ἐκτὸς τοῦ ἐμπλουτισμοῦ καὶ) δημιουργίας «κοινῆς ἑλληνικῆς», προκειμένου νὰ διοχετευθῇ ἢ Διὸς - πολιτικῆ σ' ὀλόκληρο τὸν κόσμο.

Ἡ παροῦσα ἔρευνα ἐπὶ τῶν γραμμάτων (στοιχείων) τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἔφθασε στὶς ἀποδείξεις, ἀφοῦ ἀπεκάλυψε, ὅπως θὰ διαπιστώσουμε, τὴν ἀρραγῆ καὶ αἰτιώδη σχέσι τῶν στοιχείων τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου μὲ τὴν ἑλληνικὴ φύσι ὡς ἐνότητα μορφολογίας ἐδάφους-χλωρίδος-πανίδος-κλίματος-ἀνθρώπου. Αὐτὴ ἡ ἀποκάλυψι συντελέσθη διὰ τῆς διασπάσεως τοῦ πυρῆνος ἐκάστου γράμματος, ἢ ὁποία ἐπετεύχθη διὰ τῆς ἐμβαθύνσεως στὰ αἷτια τῆς γενέσεως τῶν στοιχείων αὐτῶν, αἷτια τὰ ὁποῖα ξεκινοῦν ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς γενέσεως τῶν ὄντων «ἐξ ἧς ἅπαντας γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους» (Ἄριστοτέλης, «Φυσικά»). Ἡ διάσπασι τῶν στοιχείων ἀπεκάλυψε, ὅτι ἡ μοριακὴ δομὴ τοῦ πυρῆνος τῶν γραμμάτων περιέκλειε ὄχι μόνο τοὺς πρωτογενεῖς φυσικοὺς ἤχους ἀλλὰ καὶ τὴν ἱστορικὴ πορεία τοῦ ἀνθρώπου, τοὺς ἀγῶνες του ἐντὸς τοῦ χώρου χάριν τῆς ἐπιβιώσεώς του. Αὐτὴ ἡ προσθήκη τοῦ ἱστορικοῦ παράγοντος ἐρμηνεύει τὴν ἐξέλιξι τῶν γνώσεων, οἱ ὁποῖες καὶ ἐνεφυτεύθησαν ἐντὸς τῶν ἐννοιῶν τῶν λέξεων. Ἡ διατύπωσι αὐτὴ δὲν σταματᾷ ἐδῶ. Ἡ ἐντεχνη ἐπέμβασι τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως τὴν ἀνέπτυξα στὸ κεφάλαιο «Μουσεῖα Λόγων» καὶ συμπληρώνω στὸ παρὸν κεφάλαιο, ἐπέτυχε τὴν γλωσσικὴ ἔκρηξι καὶ τὴν ταχύτατη ἀνάπτυξι τῆς γλώσσας.

[ΠΓΕΓ, σ. 102].

4.

Ἡ «Θεογονία» εἶναι προκακλυσμαῖο κείμενο

Ποιὰ ὑπῆρξε πραγματικὰ καὶ ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερα νὰ εἶναι ἡ προσφορὰ τοῦ Ἡσιόδου στὴν ἀνθρωπότητα, δυστυχῶς δὲν γνωρίζουμε, διότι δὲν ἔχουμε ἀκριβεῖς καὶ γενικὰ παραδεκτὲς εἰδήσεις γι' αὐτόν. Ἡ ἐπιστήμη τῆς φιλολογίας μᾶς προσκόμισε, παρ' ὅλον ὅτι ἐστερεῖτο θετικῶν μαρτυριῶν, ἐξαιρετεὲς πραγματεῖες γιὰ τὴ διάσπασι τῶν κειμένων (χειρόγραφα, πάπυροι) ἀλλὰ καὶ ἐκδόσεις τῶν ἔργων τοῦ Ἡσιόδου, ἔρευνες γιὰ τὶς παραποιήσεις, συμπληρώσεις καὶ ἄλλες πολλὰς ἐπεμβάσεις πού κατὰ τὴν πάροδο τῶν χιλιετιῶν εἶχαν ὑποστῆ τὰ ἀρχικὰ κείμενα κ.λπ. Ἀπὸ τὴν ἔρευνα ὅμως τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης οὐδὲν προέκυψε, πού νὰ μπορῇ ν' ἀποσπάσῃ τὴν κοινὴ συναίνεσι γιὰ τὴ χρονολόγησι τόσο τῶν κειμένων τοῦ Ἡσιόδου (μερικὰ θεωροῦνται μεταγενέστερα ἢ ἔργα ἄλλων) ὅσο καὶ γιὰ τὸν χρόνο ἀκμῆς αὐτοῦ τοῦ ἴδιου. Ὅλα βέβαια ὅσα κατὰ καιροὺς στήριξαν τοὺς διάφορους ἐπιστημονικοὺς ἰσχυρισμοὺς, ὅπως π.χ. ἡ ἐπίσκεψι τοῦ ποιητῆ στὴ Χαλκίδα γιὰ νὰ λάβῃ μέρος σὲ ποιητικοὺς ἀγῶνες, οἱ μιμησεις καὶ οἱ ἐπιδράσεις τοῦ ἔργου του στοὺς ἐλεγειακοὺς ποιητῆς (Σόλων, Θεόγνι, Ἀρχίλοχο καὶ ἰδιαίτερα μάλιστα στὸ Σημωνίδη τὸν Ἀμοργίνο, τοῦ ὁποίου ἕνας στίχος συμπίπτει ἀπόλυτα μὲ τὸν στίχο 702 τῶν *Ἔργων καὶ Ἡμερῶν*), παρ' ὅλο πὺ χρησιμοποιοῦντο γιὰ τὸν καθορισμὸ τοῦ *terminus ante quem* τοῦ χρόνου ἀκμῆς

αὐτοῦ (7ος π.Χ. αἰών), οὐδέποτε θεωρήθηκαν ὡς ἀναμφισβήτητα ἐπιχειρήματα.

Ἐκεῖ ὅμως πού ἡ ἐπιστήμη τῆς φιλολογίας κατέληξε σέ «κοινή συναίνεσι» εἶναι, ὅτι τὸ κείμενο τῆς *Θεογονίας* (α) εἶναι προγενέστερο τοῦ Ἡσιόδου, (β) εἶναι γραμμένο σέ «γλῶσσα ἱερατικῆ», (γ) κανένα ἄλλο ποίημα παρόμοιό του εἶτε προγενέστερο εἶτε μεταγενέστερο δὲν ὑπάρχει καὶ τέλος (δ) ἡ *Θεογονία* εἶναι «ἔπος» συντεθὲν ἀπὸ τὸ ἱερατεῖο τῶν Ἐλικωνιάδων Μουσῶν. Ἐξ αὐτῆς τῆς τοποθετήσεως τῶν πραγμάτων διαφαίνεται, νομίζω, ἐπαρκῶς, ὅτι, ἂν μὴ τι ἄλλο, ὁ χῶρος γιὰ νέα ἔρευνα ὡς πρὸς τὴ χρονολόγησι τῶν κειμένων τοῦ Ἡσιόδου καὶ ἰδιαίτερα τῆς *Θεογονίας* ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ἐντελῶς ἀνοικτός.

Τὰ δικά μου πάντως συμπεράσματα, πού ἡ *Θεογονία* μὲ καθωδήγησε γιὰ νὰ συγκεντρώσω, συνοφίζονται ὡς κάτωθι:

α'. Ἡ σύγχυσι πού ἐπικρατεῖ γενικῶς στὶς χρονολογήσεις ὄλων τῶν πολιτισμῶν, ὅταν δὲν προέρχεται «ἐκ τοῦ πονηροῦ», ὀφείλεται στὸ μεγάλο ἱστορικό κενὸ πού προκλήθηκε λόγω τῆς τρομερῆς καταστροφῆς πού ἔμοιαζε (δανεῖζομαι τὴν περιγραφή ἀπὸ τὸ «*Ἔπος τοῦ Γκιλγάμες*») «*σὰν νὰ ἔσπασαν οἱ ὑδάτοφράκτες τῶν νερῶν τοῦ κάτω κόσμου... ὁ θεὸς τῆς θύελλας εἶχε μετατρέψει τὴν ἡμέρα σὲ σκοτάδι καὶ εἶχε συντρίψει τὴ γῆ σὰν κύπελλο... τότε οἱ ἄνθρωποι ἐπιπλέον σὰν τὰ αὐτὰ τῶν ψαριῶν στὸν Ὀκεανό*». Ἀναζητοῦμε τὴν κιβωτὸ τοῦ Νῶε στὸ Ἄραράτ καὶ δὲν ἀντιμετωπίζομε τὰ κείμενα πού περιγράφουν τὸν πολιτισμὸ πρὸ τῆς κιβωτοῦ μὲ τὴν ἐπιβαλλόμενη σοβαρότητα.

β'. Ἡ χρονολόγησι τῶν Αἰγύπτιων ἱερέων τῆς θεᾶς Νηϊθ, πού ἔλεγαν ὅτι εἶναι ἡ ἴδια ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, πρέπει ἢ νὰ εἶναι ἐντελῶς ἀληθῆς ἢ πολὺ κοντὰ στὴν ἀλήθεια (Πλάτων, *Τίμαιος*). Ὁ Ch. Berlitz, πού οἱ προσπάθειές του νὰ συγκεντρώσῃ ὅλο τὸ ὑπάρχον μυθολογικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ ὕλικὸ γιὰ τὴν Ἀτλαντίδα εἶναι φοβερὰ ἀποκαλυπτικές, πιστεύει ὅτι ἡ χρονολογία τῆς καταβυθίσεως τῆς Ἀτλαντίδας γύρω στὰ 10.000 χρόνια πρὶν ἀπὸ σήμερα, πού ἀναφέρει ὁ Πλάτων, πρέπει νὰ εἶναι κοντὰ στὴν ἀλήθεια. Πληθώρα γεγονότων μᾶς πείθουν περὶ τῆς ὑπάρξεως — μᾶς λέγει — αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ.

γ'. Κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῶν πληροφοριῶν τῆς *Θεογονίας* ἡ κραυγὴ διαμαρτυρίας πού ἀκούγεται τόσο συχνὰ γιὰ τὴν ἀνθρώπινη μοῖρα στὴν Ὀδύσεια («*οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιον*», σ. 130) ἴσως ἀφορᾷ τὴν ἀνθρώπινη μοῖρα πού προέκυψε ἐξ αὐτῆς τῆς καταστροφῆς. Ἴσως ἡ «ὀδύσεια», ὁ ἄθλος αὐτὸς ὁ ναυτικὸς ἢ, ὅπως ἄλλοι θέλουν, οἱ πανάρχαιες ταξιδιωτικὲς ἐμπειρίες ἢ ὁ κώδικας ἀνέμων καὶ ρευμάτων, ἔγινε γιὰ νὰ ἐξακριβωθῇ καὶ χαρτογραφηθῇ ἡ νέα πλέον εἰκόνα τοῦ Ὀκεανοῦ.

δ'. Τέλος ἡ ἀστρονομικὴ μελέτη τοῦ Κ. Χασάπη, πού σχολίασε ὁ Ι.Δ. Πασσᾶς, βεβαιώνει, ὅτι οἱ ἀστρονομικὲς παρατηρήσεις τῆς ἀρχαιότητος ἐπὶ τῆς ἰσότητος τῶν ἐποχῶν (θέρους-χειμῶνος), γιὰ τίς ὁποῖες γίνεται λόγος στὸν *Ὑμνον τοῦ Ἀπόλλωνος*, ἔπρεπε νὰ εἶχαν διατυπωθῇ ἢ τὸ 1366 π.Χ., ὅποτε καὶ σημειώθηκε αὐτὴ ἡ ἰσότης ἢ ἔπρεπε νὰ εἶχαν γίνει τὸ 11.835 π.Χ., ὅποτε καὶ πάλι εἶχε ἐπαναληφθῇ αὐτὸ τὸ φυσικὸ φαινόμενο. Καὶ ἡ σπουδαία ὅμως αὐτὴ ἀνακοίνωσι, πού πιστεύω ὅτι ἐπιβεβαιώνεται μὲ μία νέα ἐντελῶς ἀντιμετώπισι τοῦ ταξιδιοῦ τῶν Ἀργοναυτῶν στὸν Ὀκεανό, ὁ-

φείλεται και πάλι στη *Θεογονία*.

ε'. Στη *Θεογονία* έχει βασισθή ολόκληρη ή 'Ελληνική Μυθολογία. 'Η ακατάληπτη γλώσσα της έχει οδηγήσει σε σοβαρές παρερμηνείες και στο σχηματισμό μύθων, που κατέστρεψαν μὲν τὴν ἱστορικότητά της, διέσωσαν δέ, ὅπως ἐγὼ πιστεύω, τὸ κείμενο ἀπὸ τὴν μισαλλοδοξία.

στ'. Τέλος τὰ κείμενα τῶν 'Ελικωνιάδων Μουσῶν, πού ὁ στοχαστής 'Ησίοδος διέσωσε, ἀποκαλύπτουν ὅτι ἡ ἱστορία τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου ξεκινᾷ πρὸ πολλῶν χιλιετιῶν καὶ τερματίζεται στὴν ἡρωϊκὴ περίοδο σχεδὸν ταυτόχρονα μὲ τὴν καταστροφή τῶν νησιῶν τοῦ 'Ατλαντικοῦ - καταστροφή πού τὸ κείμενο οὐδόλως γνωρίζει. 'Η *Θεογονία* εἶναι γραμμένη πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς ἐπὶ Δευκαλίωνος.

[«Δαυλός», τ. 25, 'Ιούλιος 1984].

5.

Οἱ 'Ελληνες εἶχαν γραφὴ πολλὰς χιλιετίες π.Χ.

Στοὺς στίχους τῆς «*Θεογονίας*» 38-40 ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς:

- «*εἰρεῦσαι* [αἱ Μοῦσαι] *τὰ τ' ἔοντα τὰ* = ἐξιστορώντας (οἱ Μοῦσες) μὲ καυτερά *τ' ἐσόμενα πρὸ τ' ἔοντα*»
λόγια τὰ συμβαίνοντα, τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν καὶ τὰ περασμένα
- «*φωνῆ ὀμηρεῦσαι τῶν δ' ἀκάματος*
ῥέει αὐδῆ» = διασώζοντας τὰ καταγραμμένα· γιατί μόνο ἐξ αὐτῶν ἀνεξάντλητα καὶ ὅμοια ἐπαναλαμβάνεται ὁ ἀνθρώπινος λόγος
- «*ἐκ στομάτων ἠδεῖα*» = ἀπὸ τὰ στόματα (τῶν Μουσῶν) πού εἶναι τέρψη τῶν αὐτιῶν ν' ἀκοῦς.

'Ερμήνευσα τὸ «*φωνῆ ὀμηρεῦσαι*»: διασώζοντας τὰ καταγραμμένα.

'Ας δοῦμε ἐδῶ ἀναλυτικὰ τοὺς λόγους: Τὸ «*ὀμηρεῦσαι*» εἶναι ἐπ. τύπος τῆς μετοχῆς τοῦ «*ὀμηρέω*», πού σημαίνει συγκιρέω ἢ συμφωνέω. «*Αὐτὸ παρωνόμασται ἀπὸ τοῦ "ὀμαρῆς" πού κατὰ 'Ησύχιον* - γράφει ὁ C. Sittl— *σημαίνει ὁ συναρμόζω*». 'Ας ξεκινήσουμε ἀπὸ τὸ «*ὀμαρῆς*», πού εἶναι λέξι σύνθετη ἀπὸ τὸ «*ὀμοῦ*» καὶ τὸ «*ἄρω*». Τὸ «*ἄρω*» εἶναι ὁ ριζικός τύπος τοῦ «*ἀραρίσκω*», πού σημαίνει συναρμόζω. (Τὸ «*ἀραρίσκω*» προέρχεται ἐκ τοῦ *ἄρ-ἄρω*). Τὸ *ἄρω*, πού ὁ ἐπικός του τύπος ἦταν *ῥα* (πού εἶναι ἐγκλιτικό), ὑπονοεῖ «ἀπλῶς ἄμεσο μετάβασι ἀπὸ ἓνα πρᾶγμα σὲ ἄλλο». 'Απὸ τὸ *ἄρω* προέρχονται οἱ λέξεις *ἄρθρον*, *ἀριθμός*, *ἄρμος*, *ἄρμονία*, *ἄρτιος*, *ἄριστος*, *ἀρετὴ* κ.ἄ., καθὼς καὶ οἱ λέξεις *ὀμαρτέω*, *ὀμηρος* κ.λπ. "Ὀμηρος σημαίνει «*ἐγγύησις περὶ διατηρήσεως ἐνότητος, ἐνέχυρον*». «'Ὀμαρῆς», κατὰ 'Ησύχιον, εἶναι ὁ «*ὄμοῦ, συμφώνως συναρμόζω*». Γιὰ τὴ λέξι «*φωνῆ*» ἐξήγησα ἤδη, ὅτι σημαίνει τὸν ἀνθρώπινον λόγο. Διακριτικὸ στοιχεῖο τῆς ἐννοίας «ὀμηρος» εἶναι ἡ ἐγγύησις καὶ τὸ ἐνέχυρον. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα ἀπαιτοῦν «ἐμπράγματον ἀσφάλειαν», δηλαδή ὑλικὴ ἐξασφάλισι. 'Ο ἀνθρώπινος λόγος ὡς «*ἔπεα πτερόεντα*» εἶναι ἄυλος καὶ δὲν θὰ γνωρίζαμε ἂν ἀναμεταδίδεται ὅμοια «*ἀκάματος*», δηλαδή στὸ διηνεκές, ἂν μὲ κάποιον τρόπο δὲν ἔχη μεταβληθῆ

σὲ «γραπτό λόγο». Μόνο ὁ γραπτὸς λόγος (τότε) ἦταν δυνατὸν νὰ δίνη «ἐνέχουρον», δηλαδή νὰ δοθῆ, νὰ κατατεθῆ σὲ κάποιο ἀρχειο ἀπὸ ὅπου θὰ μπορούσε νὰ ἀντιπαραβληθῆ μὲ τὰ λεγόμενα καὶ νὰ χαρακτηρισθοῦν αὐτὰ ὅμοια πρὸς τὰ καταγραμμένα. Ἡ ἔννοια «ὅμοια» πηγάζει ἀπὸ τὴν ἴδια πράξι τῶν Μουσῶν, ὅπως καὶ τὸ «ἀκάματος». Οἱ Μοῦσες, χωρὶς νὰ κουράζωνται, ἐπαναλαμβάνουν (αὐτὸ εἶναι τὸ ἔργο τους). Ἐπειδὴ δὲ αὐτὸ πού ἐπαναλαμβάνουν εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον «συμβάντα» ἢ ἐπανάληψη συμβάντων, ἀπαιτεῖ πιστότητα (τὰ τ' ἐόντα - πρὸ τ' ἐόντα). Ἀπ' αὐτοὺς τοὺς στίχους τῆς *Θεογονίας* βγαίνει τὸ πρῶτο συμπέρασμα: ὅτι ὑπῆρχε γραφὴ ἀπὸ τὸν πρὶν τὸ Δία χρόνον. Ἐπαναλαμβάνω, ὅτι δὲν θέτω ἀκόμη ζήτημα τύπου γραφῆς, δηλ. ἂν ἦταν εἰκονογράμματα ἢ ἰδεογράμματα ἢ φθογογράμματα ἢ κάποιος μικτὸς τύπος γραφῆς.

Μετὰ τὴ *Θεογονία* ὁ Ὅμηρος ὁμιλεῖ μὲ πολλοὺς τρόπους γιὰ τὴν ὑπαρξὶ τῆς γραφῆς ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια:

Ἰλιάς Σ-485: «ἐν δὲ τὰ τεῖρεα πάντα, τὰ τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωνται» [= ἐκεῖ δὲ (ψηλὰ) ὅλα τ' ἄστρα πού στεφανώνουν τὸν Οὐρανό]. Ἡ λέξι «τεῖρεα» προέρχεται ἀπὸ τὴ λέξι «τέρας», πού ὁ ἐπικ. τύπος τῆς εἶναι «τεῖρας» (πού συναντᾶται μόνο στὸ πληθ.: *τεῖρεα*).

Ἰλιάς Ε 742: «Διὸς τέρμα αἰγιόχοιο». Ἀπὸ τὴν περιγραφὴ τῆς «αἰγίδος», τοῦ χιτῶνος τῆς Ἀθηνᾶς, μεταξὺ τῶν ἄλλων παραστάσεων, πού ἐκοσμεῖτο αὐτός, μαθαίνουμε ὅτι ἦταν καὶ τὸ κεφάλι τῆς Γοργοῦς. (Αὐτὸ ἦταν τὸ σημεῖο τοῦ αἰγιδοφόρου Δία).

Ἰλιάς Ρ 599: «αἰχμὴ γράψεν δὲ οἱ ὀστέον ἄχρις». [= τοῦ χάραξε ἢ αἰχμὴ τὸ κόκκαλο πέρα ὡς πέρα].

Ἰλιάς Ζ, 169-170: «γράφας ἐν πίνακι πτυκτῶ θυμοφθόρα πολλά, δεῖξαι δι' ἠνώγει ᾧ πενθερῷ ὄφρ' ἀπόλοιτο». [= Ἐγραψε σὲ ξύλινες λεπτὲς ἐπιφάνειες πού διπλωνόταν, πράγματα πού δηλητηρίαζαν τὴν ψυχὴ καὶ ὑπέδειξε (ὁ Προΐτος) στὸν κομιστὴ τῆς ἐπιστολῆς του (δηλαδή στὸν Βελλερεφόντη) νὰ τὴν ξεδιπλώσῃ στὸν πεθερό του (Ἰοβάτη ἢ Ἀμφιάνακτα), γιὰ νὰ βρῆ ἀπ' ἐκεῖνον τὸν χαμό του].

Μ' αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Προΐτου πρὸς τὸν πεθερό του βασιλέα τῆς Λυκίας Ἰοβάτη, πού τοῦ καταγγέλει ὅτι: ἡ κόρη του καὶ σύζυγός του Ἄντεια ἢ Σθενέβοια θεωρεῖ τὴν Βελλερεφόντη ἔνοχο καταχρήσεως τῆς φιλοξενίας καὶ ἐρωτικῆς ἐπιθέσεως εἰς βάρος τῆς, πού αὐτὴ ἀπέκρουσε (;), διαπιστώνουμε τὰ κατωτέρω σημαντικά: (α) ὅτι ἡ γραφὴ ἦταν γνωστὴ στὴν ἐποχὴ τοῦ Βελλερεφόντη, (β) ὅτι στὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ γράφονται «θυμοφθόρα πολλά». Ὁ Βελλερεφόντης στὴν «*Θεογονία*» ἀποκαλεῖται «ἐσθλός», δηλαδή ἀγαθός, ὑπερέχων τῶν ἄλλων, γενναῖος, ἰσχυρός. Τὸ ὅτι κατ' ἀρχὴν τὸν γνωρίζει ἢ *Θεογονία*, πού δὲν γνωρίζει τὸν Δευκαλίωνα καὶ τοὺς Δευκαλίδες (γιὰ τοὺς Δευκαλίδες μᾶς μιλάει ὁ Ὅμηρος), εἶναι ἓνα ἀκόμη στοιχεῖο ἀποδεικτικὸ τῆς ὑπάρξεως γραφῆς ὅταν συντέθηκε τὸ ἔπος. Ὁ Βελλερεφόντης ὅμως (σύμφωνα μὲ τὸ ἀπόσπασμα 7b, Shubart καὶ Wilamowitz, τῶν *Ἡοιῶν*) ἔχει πατέρα τὸν Γλαῦκο πού εἶναι σύγχρονος τοῦ Ποσειδῶνα. Ὁ Γλαῦκος κατὰ τὸν Ὅμηρο εἶναι γιὸς τοῦ Σίσυφου, πού ἡ γενιά του κρατᾶει ἀπ' τὸν Αἴολο [*Ἰλ.* Ζ 154-155]:

«Σίσυφος Αἰολίδης· ὅς δ' ἄρα Γλαῦκον τέκεθ' υἷόν,
αὐτάρ Γλαῦκος ἔτικτεν ἀμύμονα Βελλερεφόντην».

Ἄλλὰ καὶ ἄν, ὅπως ἄλλως ὑποστηρίζεται, ὁ Βελλερεφόντης εἶναι μὲν γιὸς τοῦ Γλαύκου, ἀλλὰ ὁ Γλαῦκος εἶναι γιὸς τοῦ Μίνως, στήν Ὀδύσ. τ 179 ὁ Μίνως ἀποκαλεῖται «Διὸς μεγάλου δαριστήης» (δηλαδή σύντροφος τοῦ μεγάλου Δία). Χρονολογικὰ ἐπομένως ὁ Βελλερεφόντης εἶναι πίσω ἀπὸ τοὺς Δευκαλίδες.

Τὸ δεύτερο ὅμως σημεῖο τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Ὀμήρου στήν ἐπιστολή τοῦ Προίτου εἶναι συγκλονιστικὰ ἀποκαλυπτικό: Γράφει, ὅπως εἶπαμε: *«γράφας ἐν πίνακι πτυκτῶ θυμοφθόρα πολλά»*. Ἄς ἀναλύσουμε τὸν στίχο λέξι πρὸς λέξι:

(α) Ἡ λέξι *«γράφας»* σημαίνει ὅτι δι' ἑνὸς αἰχμηροῦ ὄργανου χάραξε ... (ἀφήνω σκόπιμα ἓνα κενὸ) *«ἐν πίνακι»*, πού σημαίνει ἐπάνω σὲ λεπτὲς σανίδες. Ἡ ἐπόμενη ὅμως λέξι *«πτυκτῶ»* μᾶς ὑποχρεώνει νὰ θεωρήσουμε τὶς «σανίδες» σὰν πολὺ λεπτὰ φύλλα ἐκ ξύλου. Χωρὶς νὰ τὸ ὑποστηρίξω κατηγορηματικά, καὶ τὸ χαρτί μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ «λεπτὸν φύλλον ἐκ ξύλου», διότι ἀλλιῶς δὲν θὰ διπλωνόταν. Αὐτὸ σημαίνει *«πτυκτῶ»*.

(β) Καὶ τώρα ἔρχομαι στὸ περιεχόμενο τῆς ἐπιστολῆς. Ἡ λέξι *«θυμοφθόρα»* εἶναι σύνθετη ἀπὸ τὸ *«θυμός»* καὶ *«φθορά»*. *«Θυμός»* λεγόταν ἡ ψυχὴ ἢ τὸ πνεῦμα· ἀκόμη θεωρεῖται τὸ στοιχεῖο τῆς ζωῆς, τῆς αἰσθησης ἢ σκέψης, ἰδίως τῶν ἰσχυρῶν αἰσθημάτων, τῶν παθῶν [Πλάτων, *Κρατ.* 419 E: *«ἀπὸ τῆς θύσεως καὶ ζέσεως τῆς ψυχῆς»*, δηλαδή τὸ θεωρεῖ παραγόμενο ἐκ τοῦ θύω]. Ἡ λέξι *«φθορά»* (ἀπ' τῆ ρίζα *φθερ-, φθείρω*) σημαίνει καταστροφή, ὄλεθος, ἀπώλεια. Ἡ λέξι *«φθείρω»* χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν Ὀμηρὸ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ καταστρέφω: *«μῆλα καὶ κακοὶ φθείρουσι νομῆες»* [Ὀδύσ. ρ. 246] καὶ σὰν «κατάρτα», ὅμοιο μὲ τὸ «νὰ χαθῆτε»: *«Φθείρεσθ' εἰς ὃ κεν ἄστυ κιχέιομεν Ἰλίου ἱρής»* [= Νὰ χαθῆτε, ὥσπου φθάσουμε στήν ἱερὴ πόλι τῆς Τροίας].

Κατόπιν αὐτῆς τῆς ἀναλύσεως, πῶς εἶναι δυνατό νὰ προσπεράσουμε τὴν λέξι *«πολλά»* καὶ νὰ μὴ θέσουμε ἓνα ἐρώτημα ἐντελῶς λογικὸ καὶ ἀπλό; Ὁ Ὀμηρὸς λέγοντας *«θυμοφθόρα πολλά»* καὶ γνωρίζοντας τὸν σκοπὸ τῆς ἐπιστολῆς, γνώριζε πολὺ καλά ὅτι δὲν ἦταν δυνατόν νὰ διεγείρωνται οἱ ψυχικὲς καταστάσεις μὲ εἰκόνας ἢ ἰδιογράμματα, παρὰ μὲ γράμματα πού κι' αὐτὸς χρησιμοποιοῦσε. Εἶναι φανερὸ ὅτι τὰ *«θυμοφθόρα πολλά»* μᾶς ἀποκαλύπτουν καὶ πολλὰ γιὰ τὴν *«γραφὴν»* ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Ὁ Ὀμηρὸς δὲν φαίνεται καθόλου ν' ἀμφιβάλλη, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς τοῦ Βελλερεφόντη ἀντήλασαν ἐπιστολὰς μὲ γνωστὴ σ' αὐτὸν γραφή. Ἀντίθετα, ὁ Ἡρόδοτος δείχνει ὅτι πολλὰς φορὰς τελεῖ ἐν ἀδυναμία νὰ «βγάλη ἄκρη» στὸ βαρὺ φορτίο τῆς ἐξιστορήσεως τῶν πανάρχαιων συμβάντων καὶ εἶναι ὁ περὶ τῆς δημιουργηθείσης ἐντυπώσεως ὅτι τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβῆτου πού χρησιμοποιοῦσε μέχρι σήμερα εἶναι προελεύσεως φοινικικῆς.

[«*Δαυλός»*, τ. 30, Ἰούνιος 1984· ἴδε καὶ «*Δαυλὸν*» τ. 118, Ὀκτώβριος 1991, ὅπου ἡ συντριπτικὴ ἀπόδειξι τῆς παρερμηνείας τοῦ σχετικοῦ χωρίου τοῦ Ἡρόδοτου].

Ἡ ἀντίκρουσι τῆς θεωρίας τῆς συμβατικότητος

Ἡ ἐξω-λογικὴ θέσι μιᾶς ἐπιστήμης, τῆς ὁποίας τὸ ἀντικείμενον εἶναι ὁ ἀνθρώπινος λόγος, κατ' ἐξοχὴν ἀποτέλεσμα ἐνὸς λογικοῦ συστήματος ἐκ τοῦ ὁ-